

První sníh.

Foto Ing. Petr Kokeš

JAKÝ BYL ROK 2001

Není asi nic zvláštního na tom, že vždy s koncem kalendářního roku, tou tradiční připomínkou běhu času, přichází člověku s větší naléhavostí na mysl otázka, co nás čeká v roce budoucím a jaký vlastně byl ten rok, který jsme právě prožili. Nalézt odpověď na tuto otázku ovšem nebývá snadné a dnes je to ještě o to těžší, že vědecký a technický pokrok i společenský vývoj na přelomu druhého a třetího tisíciletí se ubírají až příliš rychlým tempem. Učinit si dnes představu bytí jen o nejbližší budoucnosti vyžaduje vedle hluboké informovanosti i notnou dávku fantazie. A pak je tu ještě otázka, z jakého úhlu se vůbec pokoušet o vizi nebo hodnocení. Pluralita názorů a diskursů už není jen programovým prohlášením, ale realitou postmoderní doby a jakékoliv hledání jediné pravdy nepřichází v úvahu. A tak mne napadá, že především bych měl říci, že ani tyto řádky nejsou ničím víc, než jen prostým zamyšlením nad prožitým rokem, zamyšlením, které si neklade za cíl zodpovědět dosud nezodpovězené otázky.

V mnohém mi ten letošní rok 2001 připomíná první roky 20. století. Tenkrát, oslnění rozvojem vědy a technologií, si také lidé mysleli, že technický pokrok bude zárukou klidného vývoje světa. Rozčarování přišlo brzy - v podobě 1. světové války. Zdá se, že poučení jsme si z toho nevzali. Jen filosofové v uplynulém půlstoletí připomínali, že svět je třeba nazírat jinak. Ale málokdo jim naslouchal. A kromě toho ani ti filosofové se vždy neubránili iluzím vyvěrajícím z ideologií (viz například Martin Heidegger, který ve čtyřicátých letech věřil, že záchrana západní kultury před *asiatismem* přicházejícím z Ruska, ale i před *amerikanismem*, je dějinným posláním Německa). Pohodlnější bylo nechat se vést a spokojeně plout ve směru nuceně konzumní orientace. A tak není divu, že - řečeno slovy Karla Kosíka - „jako producent i oběť euroamerické kultury proměňuje moderní člověk svůj život v nepřetržitý sled grimas, bojí se všeho, co ohrožuje jeho pohodlí a lituje každé promeškané příležitosti, která mu slibovala vzestup

SLOVA

K ZAMYŠLENÍ

„Podle moderní vědy je svět kauzální a předpověditelný, a proto je vysvětlitelný. Pro novou vědu to takto neplatí, předpověditelnost rozhodně odmítá, stejně jako tradičně chápanou kauzalitu. Postmodernisté mluví místo o kauzalitě o „intertextualitě“, čímž chtějí říci, že každý text (jev, děj) souvisí s každým textem. Shodují se v tom s teorií chaosu nové vědy, která počítá s něčím podobným: „Motýl vířící dnes vzduch v Pekingu může v příštím měsíci změnit systémy bouří v New Yorku,“ píše ve své knize o chaosu J. Gleick.

Není-li kauzality a předpověditelnosti, není samozřejmě také objektivita, tak jak ji chápala klasická věda, protože v poznávacím procesu není možno oddělit subjekt a objekt. S tím by souhlasila také nová věda, i když asi ne tak sebevědomě jako postmodernisté. Spíše by se shodla s těmi „mírnými“ z nich, kteří požadují vědu soustředěnou na člověka, tedy v určitém smyslu na „subjekt“, a ne na chladný objekt, na lhostejné „věci“ moderní vědy. Moderní věda tvrdila, že je přísně neutrální, že nevnáší do poznávacího procesu žádné hodnoty. Bylo to často sice spíše přání než skutečnost, jako ideologie to ale fungovalo. Toto farizejství postmodernisté odmítají, odmítají ale zároveň vědě předepisovat nějakou specifickou morálku nebo systém hodnot (kromě obecné slušnosti, vnitřní morálky a občanské ctnosti, dodávají většinou „měkcí“), protože nemají „objektivní“ kritéria dovolující rozlišit lepší či horší hodnoty. Morálka je přece věcí kultur, je tolik morálek, kolik je kultur, a všechny kultury mají stejnou hodnotu (...) Jediné, co lze od vědy, či spíše vědce očekávat, je, že bude své hodnotové preference otevřeně a čestně deklarovat...“

Úryvek z eseje Dušana Třeštíka „Věda se usmívá pod vousy“. In Třeštík D. *Myslití dějiny*. Praha, Litomyšl: Paseka, 1999.

a úspěch. Protože se považuje za svrchovaného pána všeho, nemá před ničím úctu, ničeho si neváží...“ (esej *Oběti iluzí*). Za těchto okolností se ani nelze divit, že výzvy filosofů k porozumění pro „jinakost“ (Martin Buber, Emmanuel Lévinas aj.) zůstávaly nevyslyšeny. „Ano, věřím,“ říkal na počátku šedesátých let Paul Ricoeur, „že je možné pomocí sympatie a představitivosti porozumět člověku jinému, než jsem já, tak jako rozumím postavě z románu či divadelní hry... Ba co víc, mohu porozumět, aniž bych druhého opakoval, představit si, aniž bych prožíval totéž, mohu se stát jiným a přitom zůstat sebou. Být člověkem znamená být schopen tohoto přenosu do jiného středu perspektivy...“ (studie *Univerzální civilizace a národní kultury*). Teroristický útok uskutečněný v USA 11. září letošního roku ukázal, že postindustriální technologie, computerizace a „kvazi“ globalizace nemohou zabránit tragickým ideologickým střetům. Když zde říkám „kvazi“ globalizace, mám tím na mysli především ten fakt, že současný proces globalizace se dotýká převážně jen hmotných statků, ale nikoliv porozumění pro rozličná chápání světa, nikoliv vnímání toho, jak se druzí lidé vyznaží ve své vnitřní i vnější zkušenosti.

Vykročili jsme do současné složité globální situace před dvanácti lety, a to z poněkud uzavřeného a černobíle zjednodušeného světa totality. Zlo pro nás vzhledem k nedávné i dřívější minulosti nebylo něčím neznámým. Ale rok 2001 nám v tomto směru přinesl novou hrůznou zkušenost a spolu s ní také tíživou otázku, zda i ti druzí budou někdy schopni a ochotni vnímat jiné chápání světa. Je ale tato otázka tak docela na místě? Martin Buber říká, že právě v tomto způsobu vidění, kdy člověk žádá, aby i ten druhý pochopil, že mezilidský konflikt je jen důsledkem konfliktu v jeho vlastní duši, tkví fundamentální omyl: „Záleží pouze a jedině na tom, zda začnu sám u sebe, a v tomto okamžiku se nesmím starat o nic jiného na světě, než právě o tento začátek...“ (text „Člověk by měl nejprve sám poznat“).

A co přinesl uplynulý rok v našem každodenním životě, v našem nejbližším okolí, ve městě, doma a na pracovišti?

Tak především je třeba říci, že v okrajových částech našeho města přibýly nové hypermarkety. Na jednom místě si můžeme koupit chléb, fotoaparát i lyže a cestou pro rohlík máme možnost projet s vozíkem kolem drogistického, železářského a truhlářského zboží: co kdybychom něco „objevili“ a mohli více utratit? V centru města byla rozšířena pěší zóna, a i když ne všichni si ji dost užijeme, neboť nemáme každý den v programu návštěvu banky, zlatnictví či prodejny automobilů, ulice královéhradeckého centra nepochybně zkrásněly.

Co hlavním nám však přinesl rok 2001, je žádoucí další prohloubení profesionalismu v našich rozličných pracovních činnostech. Možná si to při své každodenní práci ani neuvědomujeme, ale stačí se jen podívat kolem sebe, třeba na to nejviditelnější - stavební činnost. Nemusíme přitom chodit daleko, stačí se jen rozhlédnout po naší nemocnici, kde leccos profesionálně připraveného a v mimořádné kvalitě zbudovaného v průběhu uplynulého roku přibýlo. A nebudu jistě daleko od pravdy, řeknu-li, že stejně tak i v pracovní činnosti každého z nás by nezaujaty pozorovatel zaznamenal určité pozitivní změny. Vzpomínám si, jak jsme si v roce 1990 si kladli otázku, zda to bude trvat deset či dvacet let (zarytí skeptici mluvili o padesáti letech), než se život v naší zemi dostane do normálních kolejí. A to jsme ještě netušili, že naše úsilí o vytvoření smysluplného řádu bude prováděno nezbytným osvojováním si nového nástroje - výpočetní techniky. Myslím, že rok 2001 dostatečně ukázal, že skeptici tehdy před dvanácti lety neměli pravdu. Jen na jedno bychom ale neměli zapomínat, a sice na to, že hlavními atributy profesionalismu jsou spolehlivost a přesnost. A to se týká i zacházení s nástrojem, míry ovládnutí práce s ním.

Nakonec se ještě musím zmínit o tom vůbec nejdůležitějším, co nám, pracovníkům Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové první rok nového tisíciletí přinesl: byl to pocit existenční jistoty a vědomí dokořán otevřeného prostoru pro pracovní seberealizaci. Nejsem asi sám, kdo to během celého roku bral tak trochu jako samozřejmost. Vzpomínám si, že kdysi na jednom shromáždění zaměstnanců ředitel nemocnice docent Heger připomínal, abychom instituci nemocnice brali i jako ochranný deštník nad našimi hlavami. Tak bych dnes chtěl alespoň touto cestou managementu nemocnice i domovské kliniky za ten deštník poděkovat.

PhDr. Vladimír Panoušek

Pokaždé, když se zkrátí den a přiblíží doba nejkrásnějších svátků roku, ptám se sám sebe, v čem asi spočívá to zvláštní, neopakovatelné kouzlo Vánoc. Kde se bere ta atmosféra pokory, lásky a smíru? Je to snad v průběhu dějin zakódovaná potřeba člověka alespoň jednou za čas odhlédnout od každodenních věcí a zamyslet se nad vlastním bytím? Jde tady o dotek absolutna v připomínce dva tisíce let staré události? Nebo je to jen jakési vtisknutí sváteční atmosféry, mnohokrát opakovaný „imprinting“, jak by řekli psychologové?

Přemýšlím o tom a vzpomínám na prožité roky. Pamatuji, že když jsem byl ještě hodně malý, poctivě jsem věřil v nadpřirozený původ vánočního stromku a v podvečer Štědrého dne jsem u zamčených dveří pokoje „cítil vůni tajemna“. Ale už v dalších letech pro mne Vánoce znamenaly hlavně prožitek radosti nad hračkami, knížkami a novým kolem. Ve třinácti jsem právě o Vánocích poprvé vyměnil obligátní „pumpky“, které jsme tenkrát (tak jako Bajza z „Bylo nás pět“) nosili, za dlouhé kalhoty. To znamenalo něco jako iniciaci do světa mladých mužů. I ta děvčata byla k nám „okalhotovaným“ mladíkům nějak svátečně vstřícnější. V devatenácti jsme se s kamarády těšili ze sváteční atmosféry v kavárně, a to už jsme se - všichni rádobý „filosofové“ - zamýšleli i nad tím, že vlastně prožíváme připomínku něčeho, co se traduje dlouhé dva tisíce let. Tenkrát nás asi poprvé oslovila historie lidského rodu. Ale pak přišla ta nejmilejší etapa, kdy člověk dospěl a mohl vrátit tu svou někdejší vánoční radost svým nejbližším: životní partnerce a dětem. Vracel jsem ji tak, jak jsem ji sám z mládí pamatoval: vesele a s potěšujícími dárky. To byly mé nejkrásnější Vánoce a jsem rád, že to období rozzářených dětských očí trvalo řadu let.

Léta uběhla. Co ale zůstalo nezměněno, je to podivné kouzlo Vánoc, svátků, které nám připomínají, že člověk není na světě jen pro sebe a není také sám. Kde se to kouzlo bere, stále ještě nevím. A tak si jen znovu opakuji Heideggerova slova, že nelehkým úkolem člověka je naučit se „žít na Zemi, pod nebem, před tváří božského a s ostatními“.

Luděk Ledříček

Rádostné Vánoce časopisu SCAN a jeho
obci čtenářské pánj
Vánoce 2004

— Smitni

Betlém z kapucínského kláštera na Loretánském náměstí v Praze.

Dobově oblečené postavy v životní velikosti byly zhotoveny z papíroviny r. 1760 v Neapoli.

S přáním radostných Vánoc časopisu SCAN a jeho čtenářské obci nám obrázek betléma zaslal fotograf Jan Smit s chotí Marcelou.

PF 2002

Děkujeme všem lékařům, zdravotním sestřám a všem ostatním zdravotnickým i administrativním a technickým pracovníkům za jejich úsilí, jímž v průběhu roku přispěli k dobrým výsledkům a rozvoji Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Přejeme všem radostné Vánoce a hodně pracovních úspěchů a osobní spokojenosti v novém roce 2002.

Vedení
Fakultní nemocnice
Hradec Králové

Vedení Lékařské fakulty
v Hradci Králové Univerzity
Karlovy v Praze

Listopad 1989 na fotografiích Jana Tišera

Dne 14. listopadu 2001 byla ve výstavních prostorách budovy teoretických ústavů Lékařské fakulty UK slavnostně zahájena výstava fotografií Jana Tišera, připomínajících listopadové události roku 1989. Vernisáže se zúčastnili děkan fakulty prof. Ivo Šteiner, proděkan prof. Miroslav Červinka, doc. Miroslav Kuba a doc. Alena Stoklasová, předseda Akademického senátu Univerzity Karlovy doc. Vladimír Geršl, předseda Akademického senátu královéhradecké Lékařské fakulty UK prof. Pravoslav Stránský, ředitel Fakultní nemocnice doc. Leoš Heger a řada dalších pracovníků fakulty a nemocnice. Pohřichu však chybělo větší zastoupení studentů.

Autor fotografií MUDr. Jan Tišer - v době listopadových událostí student naší fakulty, dnes lékař Kardiochirurgické kliniky FN (promoval v r. 1991) - v krátké úvodní promluvě poukázal na skutečnost, že většina vystavených snímků zachycuje lidi, kteří spolu hovoří. Diskusi

MUDr. Jan Tišer

označil za základní, ale bohužel ne vždy dost důsledně uplatňovaný nástroj svobodné společnosti: „Kdyby se průběžně v demokratické společnosti o problémech diskutovalo a následně se problémy věcně - nikoli osobně a zjiště - řešily, nebyly by revoluce nutné.“ Posteskli si také, že dnes, více než deset let po revoluci, zůstává prostor pro svobodný projev názoru stále málo využitý a ve společnosti jako by převládala apatie.

Poté proslovil své zamyšlení nad listopadovými událostmi doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové. O tom, proč právě on byl požádán o úvodní slovo při zahájení výstavy, se ve své promluvě zmínil MUDr. Jan Tišer: docent Heger byl v listopadových dnech roku 1989 mezi prvními, kdo z učitelů přišli mezi studenty, a zcela otevřeně a jednoznačně tehdy vyslovil podporu jejich konání. (Projev doc. Hegera na vernisáži otiskujeme v plném znění na s. 5). Redakce

SAMETOVÁ REVOLUCE 1989 A MY

(K ZAHÁJENÍ VÝSTAVY FOTOGRAFIÍ JANA TIŠERA)

Doc. MUDr. LEOŠ HEGER, CSc.

Zamyšlení je věnováno památce docenta Zdeňka Černocho, velkého muže Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice, který dne 30. října t. r. odešel navždy z tohoto světa. Muže, kterého nebylo slyšet tolik jako řadu jiných před listopadem i po listopadu, ale muže, který moudrostí, vyrovnanou povahou a vysokým morálním standardem hluboce ovlivnil myšlení mnohých.

Vystoupení k zahájení výstavy fotografií z revoluce 1989 jsem přislíbil proto, že MUDr. Jan Tišer, autor výstavy, je osobností, typem lékaře a člověkem, který zaslouží za své aktivity uznání. Když mě však vyzval, chvíli jsem nejprve váhal, jednak vzhledem ke svému limitovanému nadšení pro historii a zároveň také proto, že argument, že jsem neodmítl mluvit před studenty v době, když listopadová revoluce začínala, zní sice dobře, ale platí jen pro revoluční dobu. Vystupovat v tehdejší době pro mne bylo svým způsobem velmi snadné. Neměl jsem ani trochu pocit, že něco riskuji a nastupující politické změny se mi jevily jako naprosto přímočará a vyhraná záležitost. Možná jsem se tehdy podvě-

domě zařadil do průměrného národního standardu, protože naším tradičním zvykem je měnit věci spíše revolučně, nežli je trpělivě analyzovat, reorganizovat, kultivovat a plynule vylepšovat. Je ovšem faktem, že na konci dvou desetiletí postupné degenerace by to bývala nebyla správná alternativa.

KONEC OSMDESÁTÝCH LET

Když 17. listopadu 1989 začala revoluce, vzaly věci velmi rychlý spád, i když, při zpětném pohledu, bylo hezkých pár měsíců jasné, že situace již není normální. Možná znáte rýnské vodopády na hranici Švýcarska a Německa, malý evropský přírodní zázrak. Mohutná řeka klesá, postupně se zrychluje a pak se najednou zlomí a tisíce tun padají přes práh, který tu čeká na vody, které se jen pár desítek kilometrů zpět vydávají na cestu z poklidného, zdánlivě neměnného jezera.

Perestrojka v Rusku, sílící disidentská hnutí a pomalá generační výměna v napůl rozložené společnosti byly asi prameny vývoje, který budou ještě dlouho hodnotit historici. To, co však viděl jen trochu vnímavý občan na vlastní oči ke konci osmdesátých let, bylo už dost jasné rozbíhání řeky, která postupně nabírala proud a sílila. Budu-li hodnotit subjektivně nejmarkantnější události, které mi utkvěly v paměti, musím zmínit slavný stranický projev Miloše Jakeše na Červeném Hrádku, kde se nezapomenutelně zesměšnil jako „kúl v plotě“, dále vydání Pecháčkovy knihy „Vážení přátelé, Ano“, která byla nejen geniálním a vysmívajícím se líčením fantaskního marasmu doby, ale také dokladem, že cenzura je již rozložena. Objevily se Zemanův článek v Technickém magazínu, analyzující pokřivené ekonomické a společenské uspořádání země ze systémového pohledu, petice Stanislava Devátého „Několik vět“,

filmové zpracování zmíněné Pecháčkovy knihy, na jehož podzimní premiéře obecenstvo řvalo smíchy. Mezi tím turisté z NDR okupovali pražskou západoněmeckou ambasádu a Pražané jim nosili přes plot jídlo a pití. Byla to úžasná doba, plná velkého očekávání a napětí. A pak to ruplo.

To, co následovalo po studentském pochodu Prahou a události na Národní třídě, odstartovalo bláznivý koloběh událostí, do kterého se zapojil i Hradec Králové a které jsme prožívali velmi intenzivně. Studentské demonstrace i demonstrace v ulicích se táhly řadu dní. Založili jsme tehdy v nemocnici jako naprostí samozvanci stávkový výbor, vydávali jsme revoluční bulletin, chodi-

li na občanské fórum v divadle, řečnili na revolučních schůzích a v rozhlase a vzájemně se přesvědčovali a tak trochu amatérsky přebírali důležité činnosti a funkce. Věci se pak jen postupně zklidňovaly, začaly profesionalizovat a přešly do rutinní práce. Vznikl nový vysokoškolský zákon, ustavily se akademické senáty, děkanem se stal prof. Lubor Vokrouhlický, na-lezen byl a ze skryše opočenské nemocnice vytažen ředitel nemocnice Ivan Drašner, rozpadl se Krajský ústav národního zdraví, proběhly konkursy na nové šéfy klinik a kateder a také pár, i když naštěstí jen málo, personálních dramát, jako na ortopedii, gynekologii, stomatologii či katedře lékařské chemie. Nenápadně však zase začala převládat normální práce, díky svobodě začali lidé odjíždět do zahraničí, na dlouhodobých pobytech zmizely výrazné osobnosti, které se zase až později začaly objevovat zpět na domácí půdě, a život se dostal postupně do běžných kolejí.

GENERAČNÍ VZTAHY V REVOLUCÍCH A V NORMÁLNÍM ŽIVOTĚ

Události v Hradci Králové, na Lékařské fakultě a v nemocnici, nejsou asi příliš zdokumentovány a detaily, co kdo řekl, jak se choval, kdy vystoupil a podobné, se dnes již těžko dávají dohromady. Co je však důležitější je obecný odkaz studentských revolucí ke vztahu generací, který je věčným lidským tématem. Listopadovou revoluci dělali navenek mladí lidé, kteří byli vidět spolu s herci nejvíce, i když kořeny byly asi hlubší. Jak dopadli tito mladí lidé? Jistě velmi různě, jak to v životě bývá, i když o některých je dnes velmi slyšet jako o úspěšných vědcích, lékařích, obchodnících, politikách či umělcích. Někteří jsou však na druhou stranu otráveni a dnešní lékaři a lékařky,

naši dřívější revoluční studenti, k tomu mají jistě řadu důvodů. O tom však nechci mluvit a zdůrazňuji jenom otázku generačních vztahů, zejména proto, že jak v životě obecně, tak i v medicíně mnohonásobně platí, že něco dokázat je velmi cenné, ale že přitom ještě mnohem významnější je schopnost předat tyto znalosti a umění mladým lidem a následovníkům.

Je málo připomínaným faktem, že geniální objevy, vynálezy, umělecká díla a mimořádné činy na obrazech oslavovaných zralých mužů a žen obvykle vznikají či alespoň se připravují ve věku, ve kterém jejich nositelé příliš respektu nebudí, pokud se zrovna nemluví o hektických revolučních dobách. Je to možná troufalé říkat na půdě školy, která se hodně snaží hledat mezi svými studenty talenty a oceňovat je a vytvářet pro ně vhodné podmínky. To je relativně snazší stránka věci, protože v historii se lze poučit, že svatému Václavu bylo v době, kdy se zapsal do dějin, něco okolo 20 let, Mozart, Michelangelo, Kafka, Čapek, Einstein, Fermi, Edison, Kašpar, Lindbergh, Hillary, to všichni byli lidé, kteří založili svoji slávu na činech, kterými obohatili lidstvo ve věku 20 až 30 let, a chcete-li případ lékaře, kde je to těžší než v oborech, které vznikají a vyžadují jen chytrost a invenci a ne zkušenosti, jako byli začátkem 20. století obor atomová fyzika či v poslední třetině 20. století počítačová věda a technika, tak pro takový příklad není třeba chodit daleko. Antonín Fingerland byl jistě ve svých 30 letech známým primářem a zakladatelem vědecké medicíny v Hradci Králové.

Ovšem hledání talentů není vše. Naslouchání celé mladé generaci a vytváření plošných podmínek není už tak jednoduché. Zmínil jsem Fingerlanda, musím zmínit i druhého velikána hradecké medicíny - Bedrnu. Cokoliv o něm bylo napsáno, má vždy dva aspekty: medicínský a výchovný. Všichni jeho žáci se ve vzpomínkách shodují v tom, jaký byl skvělý učitel a kolik prostoru jim nechal pro rozvoj, ale žádný z nich po něm to nedokázal tak úspěšně zopakovat, i když prostředí doby jistě, ale jen z části, sehrálo svoji vinu. Nevím, jestli současná generace přednostů je lepší, ale rozhodně není na škodu stále opakovat, že být dobrým šéfem kliniky či katedry znamená jenom vykazovat vlastní publikace, cesty do zahraničí, špičkové operace a další. Ještě důležitější jsou operace atestantů, které jim starší přenechávají, aby se mohli učit, a publikace a cesty celého týmu, který je veden, protože dobré vedení je, podle jedné z pouček moderního managementu, dosahování cílů pro-

střednictvím jiných lidí. Rozuměj ovšem: cílů týmu a cílů celé organizace, nikoliv cílů osobních.

ZDRAVÁ BUDOUCNOST?

Zdá se, že jsem se od tématu vzpomínek na revoluci před dvanácti lety dostal dost stranou, ale má to určitou vnitřní logiku jak pro školu, tak nemocnici a nakonec i pro mě osobně. Jestli jsme jistým nepatrným zrnkem každý z nás přispěli k zdárnému průběhu hektických událostí po 17. listopadu 1989, nemělo by smyslu o tom mluvit, pokud bychom nebyli ochotni měnit věci nadále a podstupovat rizika, že nás mladší předběhnou, že udělají díky svým nezkušenostem chyby, že nás budou kritizovat. Věřím však pevně, a jako žák skvělých a velkorysých učitelů si mohu dovolit přesvědčivě tvrdit, že vytváření prostoru pro mladší generace je ta nejlepší prevence proti zkosnatění a neúspěšnému vývoji toho, co se snažíme řídit.

Neměli bychom slavit mladé lidi jenom kvůli jejich studentským revolučním činům. Měli bychom více slyšet jejich výtky, které se týkají výuky, postoje učitelů, možností rychlého atestačního růstu, úrovně platů a další. Každý člověk, včetně mladých lidí, se musí samozřejmě naučit řešit své problémy tak, že začne nejprve u sebe. Ale musíme na to pamatovat i my starší, my všichni, kdo jsme zatím v nějakých důležitějších pozicích. Je mnoho věcí a nepříznivých okolností, které ovlivňují existenci našich institucí, a pravděpodobně to nikdy a nikde nebude lepší. Jestliže však nedáme dostatečný prostor mladým lidem a podřízeným a nebudeme se snažit o to, aby měli možnost mnohem rychlejšího růstu, pro což máme neskonale mnoho možností, bude naopak ještě hůř a bude mnoho našich konkurentů, kteří nás předběhnou. Jsem hluboce přesvědčen, že je to pro nás nejen jeden z odkazů listopadové revoluce, ale zároveň je to odkaz celé historie lidstva, které se úspěšně vyvíjí hlavně díky pozitivnímu efektu předávání znalostí, postojů a zručností.

Dovolte mi proto, abych zakončil tuto účelově interpretovanou vzpomínku na listopad 1989 parafrází směsice svých oblíbených sloganů. Zaprvé: za generační konflikty může převážně generace starší. A zadruhé: vážit si mladé generace a jiných názorů a vytvářet pro jejich rozvoj dobré podmínky je z mého pohledu nejen vysoce etické. Je to v tomto případě i mimořádně praktické.

NOVĚ JMENOVANÍ DOCENTI

V průběhu druhé poloviny letošního kalendářního roku byli jmenováni docenty tito pracovníci Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové:

Podle § 72 odst. 11 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách jmenoval rektor Univerzity Karlovy v Praze s účinností od 1. srpna 2001 **MUDr. Vladimíra Černého, Ph.D., FCCM**, přednostu Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové, **docentem pro obor anesteziologie a resuscitace**.

Podle § 71 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách jmenoval rektor Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně v Hradci

Králové dne 24. září 2001 **Ing. Zdeňka Fialu, CSc.**, odborného asistenta Ústavu hygieny a preventivního lékařství Lékařské fakulty UK v Hradci Králové **docentem v oboru hygieny**.

Podle § 72 odst. 11 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách jmenoval rektor Univerzity Karlovy v Praze s účinností od 1. listopadu 2001 **MUDr. Jana Harrera, CSc.**, odborného asistenta Kardiologické kliniky Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové, **docentem pro obor kardiologie**.

Všem jmenovaným pánům docentům upřímně blahopřejeme a přejeme jim mnoho dalších úspěchů ve vědecké, pedagogické a lékařské práci i v osobním životě. *Redakce*

Česká a slovenská studentská vědecká konference lékařských fakult

Ve dnech 8. a 9. listopadu 2001 organizovala naše fakulta v pořadí již čtvrtou Českou a slovenskou studentskou vědeckou konferenci lékařských fakult. Spolupřadatelé byli Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně a Asociace studentů medicíny v Hradci Králové. Členství v čestném předsednictvu přijali prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., rektor Univerzity Karlovy, plk. doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc., rektor Vojenské lékařské akademie JEP, prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., děkan

Ze zahájení konference.

Foto Eva Vídeňská

lékařské fakulty UK v Hradci Králové, Ing. Pavel Bradík, hejtman Královéhradeckého kraje, Ing. Oldřich Vlasák, primátor města Hradec Králové, Ing. Jiří Pavlíček, generální ředitel firmy Johnson & Johnson pro ČR a SR, a Norbert Cibiček, prezident Asociace studentů medicíny v Hradci Králové.

Konference se zúčastnili se svými vystoupeními vybraní zástupci ze všech deseti lékařských fakult v ČR a SR a též z VLA JEP v Hradci Králové. Práce byly podle zaměření rozděleny do tří sekcí: teoretických oborů, klinických oborů a stomatologických oborů. Každá fakulta měla právo vyslat do každé sekce po jedné práci. Celkem tak bylo předneseno v prvních dvou sekcích po deseti příspěvcích a v sekci stomatologické čtyři příspěvky. Hodnotící komise byly osmičlenné jak pro sekci teoretických, tak klinických oborů; pro sekci stomatologických oborů byla komise tříčlenná. Každá fakulta mohla mít v komisi pouze jednoho zástupce. Ve všech sekcích byla vyhodnocena nejlepší práce (odměna ve výši 10.000,- Kč za práci) a v sekcích teoretické a klinické byla vyhlášena ještě druhá a třetí místa (odměna 8.000,- Kč resp. 6.000,- Kč). Za finanční podporu je nezbytné poděkovat sponzorovi celé akce - firmě Johnson & Johnson.

Ve čtvrtek 8. listopadu se uskutečnilo ve večerních hodinách přátelské setkání soutěžících ve Vysokoškolském klubu. Organizace se ujali naši studenti a podle sdělení studentů to „nemělo chybu“. Členové hodnotících komisí se ve stejnou dobu sešli na pracovní poradě, na které se diskutovalo o koncepci studentských vědeckých konferencí a sjednocovala se pravidla pro hodnocení studentských prací.

Jednání konference bylo zahájeno v pátek 9. 11. 2001 ve Velké posluchárně teoretických ústavů. S krátkými zdravicemi vystoupili prorektorka UK prof. RNDr. Eva Kvasničková, CSc., rektor VLA JEP plk. doc. MUDr. S. Býma, CSc., generální ředitel firmy Johnson & Johnson pro ČR a SR Ing. Jiří Pavlíček, děkan LF prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., a Norbert Cibiček, prezident ASM. Vlastní odborný program probíhal paralelně ve třech výše uvedených sekcích. Potěšitelná byla vysoká odborná úroveň prací a kvalita dokumentace při prezentacích. Studenti přednášeli příspěvky zpaměti a v diskusi prokázali nejen znalosti, ale i značnou pohotovost. Diskuse se účastnili kromě členů hodnotících komisí také studenti. Za zmínku stojí i skutečnost, že všichni přednášející dodrželi čas určený

k prezentaci. Za řízení jednání a moderování diskuse je třeba poděkovat předsedům jednotlivých sekcí prof. MUDr. Jaroslavu Malému, CSc., prof. MUDr. RNDr. Miroslavu Červinkovi, CSc., a doc. MUDr. Radovanu Slezákovi, CSc. Práce hodnotících komisí nebyla vůbec jednoduchá. Srovnávaly se práce z různých oblastí na velmi dobré úrovni a podle propozic bylo nutné určit pořadí nejlepších prací. Ocenění byla udělena těmto autorům:

V sekci teoretických oborů **Petru Müllerovi** z LF MU Brno za práci *Aktivace nádorového supresoru p 53 u buněk karcinomu prsu* (1. místo), **Peteru Balážovi, Ivanu Matiovi, Stanislavu Jackaninovi, Slavomíru Rokošnému a Jánú Kiššovi** z LF UPJŠ Košice za práci *Vplyv L-arginínu na prezervažno-reperfúzne poškodenie pri autotransplantácii tenkého čreva v experimente* (2. místo) a **Dagmar Radvakové** z LF UK Hradec Králové za práci *Experimentální biliární cirhóza u potkana - dopad na jaterní tkáň a tenké střevo* (3. místo).

V sekci klinických oborů byly ceny předány **Martinu Čaprndovi** a **Daniele Križanové** z LF UK Bratislava za práci *Závislost výskytu ischemickej choroby srdca od členkovo-ramenného indexu* (1. místo), **Jakubu Novosadovi** z LF UK Hradec Králové za práci *Studium vztahu exprese onkoproteinu Bcl-2 k vybraným klinickým a laboratorním parametrům u pacientů s AML* (2. místo) a **Renátě Šimkové, Pavlu Horákovi, Zuzaně Heřmanové a Martě Ordeltové** z LF UP Olomouc za práci *Význam hodnocení vybraných parametrů apoptózy ve skupině nemocných se systémovým lupus erytematodes*.

V sekci stomatologických oborů byla oceněna práce našich zástupců **Pavla Lukla, Alžběty Nestrojové a Jana Nováka** *Je aplikace lokálního anestetika bolestivá?*

Z uvedeného je zřejmé, že naši studenti úspěšně reprezentovali fakultu v odborné části konference, kde získali nejvíce ocenění. Kromě toho se ale podíleli i organizačně na zdárném průběhu obou dnů. Poděkování patří především posluchači

Gratulace nejlepším.

Foto Eva Vídeňská

Vladislavu Růžičkovi z 2. ročníku, z pracovníků lékařské fakulty pak vedoucí sekretariátu LF UK paní Ireně Jonášové, správci posluchárny panu Václavu Pánkovi se spolupracovníky a pracovníci studijního oddělení.

Podle ohlasů z řad účastníků se setkání vydařilo jak po stránce odborné, tak společenské. Konference ukázala, že mezi studenty je řada zájemců o vědeckou práci a je velká škoda, že jim nejsme vždy schopni nabídnout motivující podmínky pro pokračování v jejich akademické kariéře.

Doc. MUDr. Alena Stoklasová, CSc.

Prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.

FORUM O NADĚJI

MUDR. OLGA PROCHÁZKOVÁ

Letos jsem se již počtvrté osobně zúčastnila konference FORUM 2000 na Pražském hradě. Jak se obyčejný člověk na takové jednání dostane? Mně se to podařilo takto: Když jsem někdy na jaře v roce 1997 poprvé četla o záměru prezidenta Václava Havla a spisovatele a nositele Nobelovy ceny za mír Elie Wiesela svolat do Prahy významné osobnosti z různých oblastí našeho života - politiky, věd-

ce, umělce, lékaře, ekonomy, aktivisty nevládních organizací, disidenty z totalitních systémů a mnoho dalších - a dát jim u „oválného stolu“ šanci diskutovat o nejožehavějších problémech současné civilizace, ani ve snu mě nenapadlo, že mi bude také dána šance být při tom. Obrátila jsem se na přípravný výbor s nesmělým dotazem, zda je možno být svědkem alespoň jednoho z takových jednání. Okamžitě jsem dostala elektronickou poštou nadějnou odpověď a po zaslání mého krátkého životopisu a hlavních argumentů pro účast (matka, vysokoškolská učitelka a členka výboru Nadace mezilidské tolerance) jsem byla přizvána mezi dalšími asi 1.000 pozorovateli (členové nevládních organizací, politici, představitelé veřejného života) k pravidelným jednáním do Španělského sálu Pražského hradu.

O jednáních Fora 2000 bylo hodně napsáno. Negativního i pozitivního. Všechny přednášky i závěrečná deklarace (zatím pouze v anglické verzi) jsou k dispozici nejen na adrese <http://www.forum.2000>, ale i v tištěné formě v mé pracovně. V následujícím textu bych se ráda soustředila na poznámky tak trochu pod čarou, jak jsem je zachytila v diskusích, chtěla bych představit některé mimořádné osobnosti, které se FORA pravidelně účastnily a dovolila bych si i svůj komentář. V dalším připravovaném článku bych se pak ráda věnovala hlavně otázkám zdravotnictví a vzdělávání.

Nejvýznamnější osobností konferencí Forum 2000 byl v roli charismatického vizionáře prezident Václav Havel, kterému se tímto podařilo něco v současné době velmi unikátního - svolat do Prahy odborníky doslova ze všech koutů světa, různých náboženských vyznání, odlišných etnik, ze zcela odlišných oborů, a dát jim šanci diskutovat o podstatných problémech současného světa, o stanovení priorit našeho života, o vizech i nezbytných činech.

Společně s ním to byl moudrý a vzdělaný Elie Wiesel, nositel Nobelovy ceny míru, spisovatel, který přežil Osvětim, usilující celým svým dílem o vítězství dobra nad zlem. Někteří přijeli jen jednou, nikdy nevynechal například Šimon Peres, téměř pokaždé v jiné funkci, ale vždy v nějaké mimořádně vypjaté situaci a vždy skvěle připraven, pozorný a vstřícný. Ke stálým pilířům celého projektu patřili jordánský princ El Hassan bin Talal, filozof a ekonom, významný představitel tolerantní koexistence islámu, judaismu a křesťanství, bývalý prezident Jihoafrické republiky de Klerk, futuroložka a spisovatelka Hazel Henderson, německý politik Richard von Weizsäcker, obhájce lidských práv Sergej Kovaljov a mnoho dalších. V průběhu pěti let přijaly účast na jednáních desítky laureátů Nobelovy ceny, opakovaně se vracel Dalajlama, jako posel míru a porozumění; jeho

vystoupení, téměř až naivní, brala dech doslova všem bez rozdílu, Raamos Horta, ministr zahraničních věcí a bývalý disident z Východního Timoru, norský spisovatel Jostein Gaarder, autor Sofiina světa, nevynechal jedinou konferenci a jeho projevy byly filosoficky velmi fundované, zanícené až provokativní. Na kongresu v roce 2000 se objevil též populární zpěvák Peter Gabriel, za jehož projev by se nemusel stydět leckterý univerzitní profesor. Jako skvělí moderátoři se též na všech jednáních osvědčili politolog Jacques Rupnik, historik a spisovatel T. G. Ash a Tomáš Halík, profesor Univerzity Karlovy a kněz, který odvedl významný kus práce při organizaci konferencí. Z umělců zaujal izraelský sochař Dani Karavan, spisovatel Ivan Klíma, filmový režisér Jiří Menzel. Významnou skupinu tvořili reprezentanti z posttotalitních zemí - Adam Michnik, šéfredaktor Gazeta Wyborca, maďarský prezident Árpád Goncz, politička Hana Suchocká. Na jednání opakovaně zavítala krátká mimořádná návštěva. Největší mediální pozornost vzbudila Hillary Clintonová (1998) a Bill Clinton (2001). Oba přednesli profesionálně dokonalé a aktuální přednášky.

Během těch pěti let se nápadně změnilo věkové spektrum přítomných. Na prvním jednání jsem si připadala téměř nejmladší, na posledním významně převažovali mladí lidé, většinou studenti. Obdobně na prvních jednáních významně převažovali muži, na posledním se poměr mužů a žen téměř vyrovnal. Naše média i řada politických představitelů zaujala tradičně „po česku“ nedůvěřivý postoj k setkání takového druhu, netrpělivě očekávali komuniké a okamžité výstupy. Nejčastěji padaly otázky: „Kdo to bude platit?“, „Co užitečného takové setkání vůbec může přinést?“ Převážnou část nákladů nesla japonská nadace Nippon, prostory Hradu poskytl k jednáním prezident. A co taková jednání přinesla? Hlavně umožnila co nejširšímu fóru zainteresovaných se setkat, dát prostor pro vzájemnou komunikaci a sdílení různých názorů. Velice často formou příběhů, které nakonec měly na nás přítomné často nejsilnější účinek. Ať už to byly příběhy žen z Afriky nebo neopakovatelné příběhy spisovatele a laureáta Nobelovy ceny za mír Elie Wiesela a jeho moudré bonmoty typu: „Kladení otázek nás spojuje, co nás rozděluje, jsou odpovědi“. Sám pokládá termín tolerance za nevhodný a preferuje jej nahradit pojmem vzájemný respekt a úcta. Ramus Horta z Timoru zavedl nový termín - čtvrtý svět. Závěrečná konference se odehrávala cele ve stínu „americké

Prezident Václav Havel diskutuje s historikem Gartonem Ashem.

Islámský učenec Šejk Muhammed Ali a Elie Wiesel.

tragédie“. Všichni jsme si uvědomili předvídatost duchovních otců Fora, kteří předvídavě budovali platformu pro nezbytný a pravděpodobně nikdy nekončící dialog. Ve Španělském sále vedle sebe seděli představitelé islámského a židovského světa, snažící se odhalit příčiny vzájemné nesnášenlivosti. Až dojemně komicky působila výzva Šejka Muhammed Aliho, islámského vědce a politika, k americkým delegátům, aby si až tolik nesypali popel na hlavu a nevinili se tolik z příčin současné krize.

Novináři a fotoreportéři byli doslova všude a pro svoji práci měli skvělé podmínky. Tiskové centrum precizně fungovalo a bylo nakonec volně přístupno i zájemcům z řad pozorovatelů. Většina novinářů však setrvala jen krátce, velký zájem měli hlavně o tiskové konference některých významných účastníků, ale do tisku se pak dostalo jen doslova povrchní minimum.

K nejčastějším tématům a termínům patřila globalizace, sdílená civilizace, lidská práva a lidské povinnosti, chudoba, udržitelnost života, tolerance, sekularizace světa, náboženství, univerzalita lidských práv, terorismus jako globální nepřítel lidstva. Většina z nich naplňovala svůj význam v průběhu krátkých pěti let někdy až dramaticky. Současné probíhalo e-mailové Forum, které obzvláště v letošním roce dosáhlo velkého zájmu a zúčastnily se ho všechny naše univerzity. Dále pak Studentské Forum, které bylo organizováno od roku 1998 vždy v červnu. Řada jeho delegátů se pak účastnila i podzimních jednání. K vyvrcholení každoročního setkání patřila vždy Reflexe v katedrále svatého Víta. Společná meditace zástupců všech hlavních náboženství umocňovala touhu po dialogu a komunikaci. Troufám si říci, že od dob Karla IV. Praha takové shromáždění nehostila. Pro naši zem obzvláště jsou takové události důležité. Dlouholetá izolace nás hodně poznamenala. Mnoho prostoru bylo věnováno diskusi o významu nevládních organizací. Znovu jsem oceňovala prozíravost prof. Thomase Grala, zakladatele naší nadace, který svým nápadem a finančním darem umožnil její vznik. Za priority pro celou planetu byly stanoveny péče o zdraví a vzdělávání. Až jsem se styděla, že ve stejném městě právě probíhala oprávněná protestní shromáždění pedagogů a studentů nejstarší evropské univerzity severně od Alp, naší Alma mater.

Forum 2000 skončilo, tato forma komunikace se osvědčila, je škoda v ní nepokračovat. Tento názor sdílí většina aktérů Fora 2000 a velmi pravděpodobně také v trochu jiné formě se bude v této tradici pokračovat. Zásadní dokument - **Pražská deklarace** - byl schválen 17. října 2001. Na pěti stránkách deklarace vyzývá všechny, kteří nejsou lhotejní, ke **sdílení etického minima, k dosažení stavu globální demokracie, k zajištění politické účinnosti globální ekonomie, k posílení místní identity, majetku a lidských zdrojů. Dále pak k posilování solidarity, rovnosti a začleňování, toleranci, porozumění a ochrany rozdílnosti, k respektu a zodpovědnosti k životu.**

V odstavci „Co změnit“ apeluje deklarace na Organizaci spojených národů, instituce mezinárodního práva, mezinárodní peněžní fond, světová náboženství, nadnárodní společnosti, vzdělávací instituce. Požaduje **základní vzdělání pro všechny, nezávislá média.** V odstavci „Jak vést dialog“ vychází právě ze své pětileté zkušenosti, jak **kultivovat dialog, umožňovat co nejširší zastoupení a pluralitu názorů, pomáhat vytvoření globální společnosti.** Poslední, šestý odstavec je výzva ke světové veřejnosti, aby všichni lidé dobré vůle začali **realizovat a praktikovat svoji sdílenou zodpovědnost.**

Nemohu než zakončit svůj článek poselstvím Elie Wiesela: „Má budoucnost naděje? Ano, má smysl. Duše nemůže žít bez naděje.“

Poděkování

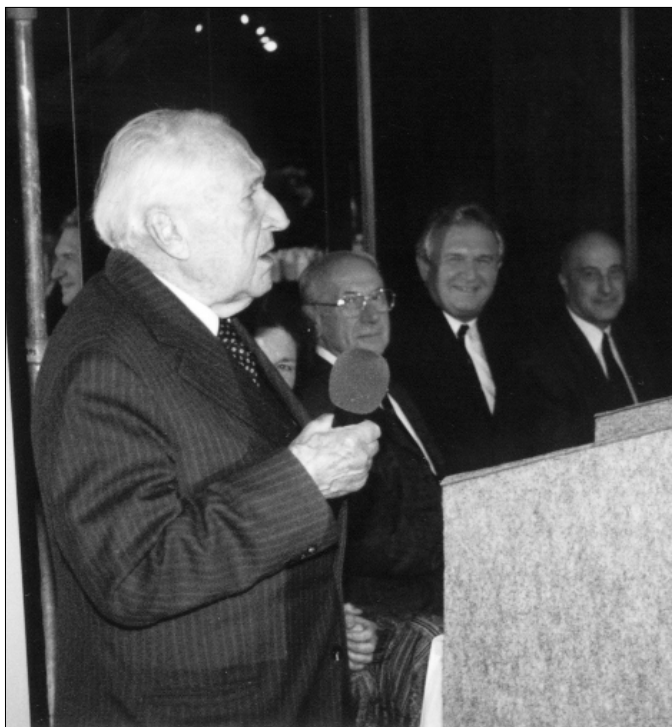
Katolická duchovní správa děkuje panu řediteli doc. MUDr. Leoši Hegerovi, CSc., a všem lékařům a zdravotním sestřám ve Fakultní nemocnici Hradec Králové za jejich upřímnou pomoc, vstřícnost a porozumění při naší duchovní službě nemocným. Velmi si vážíme náročné práce zdejších zdravotnických pracovníků, jejich profesionality i chápá-

jícího přístupu k nemocným. Přejeme všem zaměstnancům Fakultní nemocnice požehnané vánoční svátky a do nového roku 2002 mnoho úspěchů v osobním i pracovním životě, pevné zdraví a dostatek lidské radosti.

P. Jiří Škoda, P. Jaroslav Furtan, Jáhen Radek Pavlista
duchovní ve Fakultní nemocnici Hradec Králové

V. SAZAMŮV DEN

Dne 6. října 2001 se konalo v prostorách královéhradeckého kongresového centra Aldis již po páté setkání stomatologů na počest nestora české stomatologie prof. MUDr. Leona Sazamy, DrSc., nazvané Sazamův den. Tentokrát se však jednalo o zvláště slavnostní zasedání, neboť účastníci spolu s panem profesorem oslavili jeho devadesáté narozeniny. Výjimečnost celé události předznamenali svým vystoupením koncertní mistři Filharmonie Hradec Králové (pánové Oldřich

Profesor Sazama při svém projevu. V pozadí zleva: prof. J. Bilder, předseda České společnosti maxilofaciální chirurgie, senátor doc. K. Barták, děkan prof. I. Šteiner. Foto MUDr. Jaroslav Koupil

Tyč - housle, Jan Molinger - hoboj, Petr Lichý - cello, a Tomáš Vlachoušek - cembalo). Triovou sonátou C-dur Archangela Corelliho uvedli velmi příjemně slavnostní zahájení sympozia.

K devadesátinám blahopřáli panu profesoru Leonu Sazamovi významné osobnosti. Prof. Ivo Šteiner, děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, ocenil přínos jubilanta nejen pro hradeckou, nýbrž i pro českou stomatologii a předal mu dar Lékařské fakulty - grafický list s motivem města Hradce Králové. Trochu žertem dodal, že ocenit jubilanta medailí není snadné, neboť všechny medaile, které fakulta i univerzita může udělit, již pan profesor Sazama vlastní. Životnímu dílu a roli profesora Sazamy v české maxilofaciální chirurgii se věnoval ve svém proslovu předseda České společnosti maxilofaciální chirurgie prof. MUDr. Josef Bilder, CSc. Ke gratulantům se připojil i senátor parlamentu ČR a bývalý děkan Lékařské fakulty v Hradci Králové doc. MUDr. Karel Barták, CSc. Promluvil k profesoru Sazamovi jako jeho bývalý žák a připomněl i ostatním

Zleva: dr. Weiner, prof. Sazama, prof. Antalovská.

Foto MUDr. Jaroslav Koupil

proslulé přednášky ze stomatologické chirurgie i okolnosti zkoušky ze stomatologie.

O tom, jaký byl profesor Sazama jako šéf stomatologie a přednosta kliniky, promluvila prof. MUDr. Zora Antalovská, DrSc. Ve svém vzpomínání na tuto dobu věrně vylíčila pana profesora jako velmi přísného a náročného přednostu, který svým podřízeným nic neslevil, velmi mnoho vyžadoval a šel všem pílí, pracovitostí a precizností příkladem. Jeho pochvala mnoho znamenala, pan profesor jimi neplýtvál. Dokázal však opravdu z mála vytvořit dobře fungující pracoviště, dovést k profesuře a habilitaci i kandidatuře mnohé spolupracovníky a vychovat řadu v praxi velmi úspěšných stomatologů.

Přednostka Stomatologické kliniky doc. MUDr. Věra Hubková, CSc., posléze předala profesoru Sazamovi osobní blahopřejný dopis ředitele Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoše Hegera, CSc., spolu s knižním darem.

Je možno říci, že zlatým hřebem celého zasedání byl projev samotného jubilanta. Pan profesor původně mluvit nechtěl, ale ukázalo se, že by to byla bývala velká škoda. Jako vždy, spatra, bez jediného zakolísání, bez přeroknutí, krásnou spisovnou češtinou a velmi vtipně glosoval vše, co již bylo řečeno a rekapituloval dobu svého aktivního působení na klinice.

V odborné části programu, sestavené převážně z prací učitelů Stomatologické kliniky - žáků profesora Sazamy, se představili i dva hosté: přednosta Kliniky ušní, nosní a krční doc. MUDr. Jan Vokurka, CSc., (hovořil o možnostech endoskopické chirurgie při řešení lézí baze lebni) a přednosta Ústavu klinické imunologie a alergologie MUDr. Otakar Kopecký, CSc., který přednášel na téma užití imunomodulátorů ve stomatologii.

Také všichni další přednášející ze Stomatologické kliniky se snažili udělat svými vystoupeními panu profesoru radost a byli pamětlivi všech jeho rad a doporučení, ba i příkazů z doby (před 40 lety), kdy mnozí z nich ještě byli mladí: všichni uměli přednášky z paměti, nikdo nic

nečetl z listu, všichni se snažili mluvit jasně a zřetelně, neopakovali se a dokumentaci měli čitelnou (i ze zadních řad), textu v tabulkách a schemech právě tolik, aby pan profesor nemusel říci svou obávanou větu: „... a tohle si troufáte někde ukazovat?“

Měli jsme velkou radost z toho, že pan profesor Sazama

zůstal jako účastník symposia až do konce jednání, vážíme si toho, že jsme mu mohli osobně blahopřát a přejeme si všichni, abychom se nadále mohli pravidelně setkávat na klinických seminářích a dalších Sazamových dnech.

*Doc. MUDr. Věra Hubková, CSc.,
se spolupracovníky*

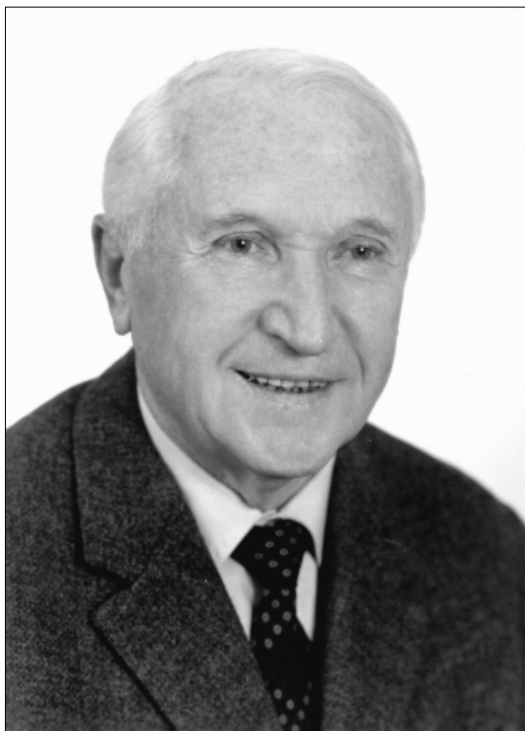
K jubileu prof. MUDr. Leona Sazamy, DrSc.

Pan profesor Sazama oslavil dne 30. září 2001 v plné tělesné i duševní svěžesti své devadesátiny. Čím více se jubilejní pořadové číslo zvyšuje, tím raději si je připomínáme a tím raději je s jubilantem oslavujeme. Při každém dalším velkém jubileu - a jsou na klinice ještě někteří, pamatující to první, padesátiny - si však my spoluoslavovatelé připomínáme, jak nám, na rozdíl od pana profesora, ubývá sil a svěžesti.

Je skutečně obdivuhodné, v jak dobré fyzické, duševní a společenské formě se náš devadesátník nachází. Je stále mezi námi a zdá se, že naše vzájemné vztahy a porozumění se stále prohlubují a jakoby zlidšňují. Jak přibývá let, která strávil mezi námi, mizí ten náš dřívější ostych k přísnému přednostovi a my všichni poznáváme, jak je ten Sazama vlídný, přátelský a vtipný společník.

Stěží dnes uvěříme, že bylo v druhé polovině sedmdesátých let a v osmdesátých letech období, kdy nebyl na klinice vítán. Tehdejší vedení kliniky o něj nestálo, Sazamovskou tradici se mu však zlikvidovat nepodařilo. První, co jsme proto po listopadovém převratu udělali, bylo, že jsme pana profesora pozvali mezi nás nejen na kliniku, ale i na fakultu, kde jako člen vědecké rady vykonal pořádný kus záslužné práce.

Stomatologickou kliniku si bez pana profesora lze jen těžko představit. Byl jejím vlastním zakladatelem a budovatelem, ač historicky byl až druhým přednostou po profesoru Karlu Měšťanovi (ovšem pro funkci budoucího přednosty již v době svého příchodu do Hradce profesorským sborem pražské fakulty designován). Převzal kliniku o jednom křesle a při odchodu do penze ji odevzdal s pětadvaceti křesly a čtrnácti lůžky. Naplnil tak vrchovatou mírou pověst o „Sazamov-

ských metastázách“, šířících se do různých budov v nemocnici, když získání celé budovy prostě nebylo tehdy možné.

Pro stomatologii v Hradci toho však udělal daleko víc. Svým příkladem, obrovskou pracovitostí a orientací v celém oboru, nejen ve stomatologii, si vychoval celou řadu spolupracovníků a následovníků, kteří také sami leccos dosáhli. Zavedl na fakultě výuku stomatologického směru, což samo o sobě bylo dost na celoživotní dílo. Podařilo se mu to spolu s několika mladými spolupracovníky, kterých se naproháněl dost a dost. Nikdo z nich si na to však s odstupem čtyřiceti let nestěžuje a autoři tohoto laudatia to mohou z vlastní zkušenosti potvrdit.

Dosáhl ale mnohem víc. Zasloužil se o rozvoj československé stomatologie, československé stomatologie, proslul jako traumatolog, odborník na choroby slinných žláz, neúnavný přednášec a burcovatel stomatologické veřejnosti. Hojně publikoval a napsal řadu prioritních učebnic či monografií. Úspěšně bádá a myslíme si, že ze všeho nejraději učil: mediky, lékaře a své spolupracovníky všech kategorií. Stržil za to všechno vděk i nevděk. Sotva si dnes dovedeme představit, že z politických důvodů byl prof. Sazama na vlastní klinice persona non grata. Na štěstí toho uznání bylo mnohem víc a pan profesor získal všechna dosažitelná ocenění, z nichž možná tím nejvyšším je jmenování Osobností české stomatologie.

Milý pane profesore, přijměte od nás, Vašich různě dávno bývalých spolupracovníků, opravdu srdečné blahopřání. Vážíme si Vás, máme Vás rádi a těšíme se na Vaše další oslavy!

*Doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc.,
se spolupracovníky*

Cyklus přednášek Nadace Thomase Grala pokračuje

I v akademickém roce 2001 / 2002 pokračuje na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové cyklus přednášek, připravovaných pro členy akademických obcí královéhradeckých vysokých škol a zainteresovanou veřejnost **Nadací mezilidské tolerance Thomase Grala**. První z těchto přednášek, nazvaná „FORUM O NADĚJI“, se

uskutečnila dne 6. prosince 2001. **MUDr. Olga Procházková**, zástupkyně přednostky Ústavu anatomie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, se v ní podělila o své poznatky z účasti na jednáních FORUM 2000, která se konala pod záštitou Václava Havla na Pražském hradě v letech 1997 - 2001. *Redakce*

BUDU ZDRAVOTNÍ SESTROU ...

(Výsledky jednoho průzkumu)

Cílem našeho průzkumu bylo pokusit se jednak rozpoznat rozhodující motivační faktory, které se uplatňují při volbě povolání zdravotní sestry, jednak zjistit, které zátěže či problémy nejčastěji vnímají absolventky zdravotnických škol po svém nástupu do praxe. Šetření bylo provedeno pomocí anonymně vyplňovaných dotazníků, předložených 120 zdravotním sestram, které byly přijaty k bakalářskému studiu ošetrovatelství na Lékařské fakultě v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze. Věk respondentek se pohyboval v rozmezí od 24 do 42 let. Odpovědi dotázaných zdravotních sester na každou z pěti otázek dotazníku uvádíme v následujících souhrnech:

1. Co Vás motivovalo k volbě povolání zdravotní sestry?

- 30 % dotázaných uvedlo jako hlavní motivační faktor dlouhodobou nemoc nebo smrt v rodině.
- 22 % respondentek bylo údajně ovlivněno vlastní hospitalizací v dětství nebo hospitalizací některého blízkého rodinného příslušníka.
- 7 % dotázaných bylo ovlivněno při výběru tohoto povolání filmy nebo literaturou.
- 13 % respondentek bylo motivováno zdravotnickým rodinným prostředím.
- Ve zbývajících 18 % odpovědí byly jako motivační faktory uvedeny přání rodičů, snaha o doplnění kvalifikace a také touha po práci s dětmi.

2. Definujte Váš první negativní zážitek při nástupu na pracoviště

- 43 % dotázaných odpovědělo, že jejich první negativní zážitek se týkal chaosu a špatně organizované práce.
- 30 % dotázaných uvedlo, že jejich prvním negativním zážitkem po nástupu do praxe bylo zjištění nedobrych interpersonálních vztahů mezi staršími sestrami a nově nastupujícími sestrami. Dále pak při svém vstupu do praxe zaznamenaly necitlivé chování lékařů k nastupujícím sestram.
- 17 % respondentek uvedlo jako stresující faktor při nástupu do zaměstnání své nedostatečné školní znalosti, neodpovídající požadavkům konkrétního pracoviště.
- 10 % dotázaných uvedlo za negativní a stresující zážitek setkání se smrtí dítěte.

3. Definujte svůj první pozitivní zážitek při nástupu na pracoviště

- 67 % respondentek uvádí z pozitivních zážitků především dobré interpersonální vztahy na pracovišti včetně přátelského přivítání a pochval od primáře či sestry.
- 33 % dotázaných uvádí za pozitivní zážitek uzdravení pacientů a poděkování pacientů za poskytnutou péči.

4. Která činnost byla pro Vás při nástupu nejtěžší?

- 52 % dotázaných sester označilo za obtížnější úkol vyrovnat se se smrtí pacienta.

- 27 % respondentek uvedlo problémy s těžce nemocnými a nespolupracujícími nemocnými.
- 21 % dotázaných sester označilo za nejtěžší svoje první setkání s pomůckami a přístroji, které měly používat.

5. Se kterou skupinou zdravotnických pracovníků byla nejtěžší komunikace?

- 80 % dotázaných mělo kritické připomínky ke komunikaci vůbec.
- 30 % respondentek označilo za nejobtížnější komunikaci se sanitáři.
- 20 % respondentek uvedlo komunikační bariéry se staršími sestrami.
- 17 % dotázaných sester uvedlo obtížnou komunikaci se sestrami v řídicích funkcích.
- 10 % respondentek pocítovalo problémy při komunikaci s lékaři.

ZAMYŠLENÍ NAD VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Emoce a morální náhled

Ze souhrnu odpovědí na otázku č. 1 je patrné, že většina dotázaných zdravotních sester i při určitém, někdy i mnohaletém časovém odstupu stále ještě cítí, že k volbě svého dnešního povolání byla hluboce motivována. Polovina respondentek (52 %) přitom jako hlavní motivační faktor své volby povolání vnímá osobní emociogenní prožitky (vlastní onemocnění a případně hospitalizaci, resp. onemocnění či smrt blízkého člověka). Toto zjištění může kromě jiného vyvolat i otázku, zda je vlastně pro další působení v profesi prospěšné, když v motivaci k volbě povolání převažují emocionální faktory nad racionálními pohnutkami.

Domníváme se, že v případě povolání zdravotní sestry je převaha emocionálních motivačních faktorů při volbě profese a jejím vykonávání nejenom velmi častá, ale také žádoucí. A to nejenom proto, že ošetrovatelskou péči nelze dost dobře uskutečňovat bez opravdové citové angažovanosti. Převaha emocionálních motivačních faktorů při volbě povolání zdravotní sestry je totiž současně i svědectvím, že uchazečky o tuto profesi - ať už šlo o patnáctiletá děvčata nebo o absolventky gymnázií - již v době svého rozhodování překonaly jistou významnou hranici ve vývoji morálního náhledu. Jinými slovy řečeno, je to určité svědectví, že jejich morální hodnocení se již v té době opíralo nikoliv jen o dětské, tzv. účelové myšlení, ale také o přijaté společenské konvence či případně (u starších adeptek zdravotnického vzdělání) o hodnoty nezávislé na konkrétních osobách nebo skupinách.¹⁾ Ale to se už pocho-pitelně týká nejenom oněch shora zmíněných 52 % respondentek, ale také 7 % dotázaných, které cítí, že ve volbě povolání byly ovlivněny filmem či literaturou, a velmi pravděpodobně i 13 % sester, u nichž motivace k volbě povolání vyvěrala ze zdravotnického rodinného prostředí.

Chaos nebo neporozumění?

Značná část (43 %) dotázaných zdravotních sester v odpovědi na otázku č. 2 uvedla, že jejich první negativní zážitek po nástupu do praxe se týkal chaosu a špatně organizované práce. Význam těchto odpovědí je obtížné hodnotit, neboť jde o vyjádření prožitku absolventek školy a není třeba zdůrazňo-

vat, že ani při sebelepším edukačním procesu není možné provoz nemocničního oddělení v celé jeho složitosti (včetně mimořádných událostí) ve škole modelovat. Navíc mohou tyto odpovědi reflektovat i počáteční dezorientaci nastupující zdravotní sestry, její neporozumění konkrétním situacím a také její vcelku pochopitelný subjektivní pocit, že není s to se do složitého pracovního procesu účinně zapojit. Významnou roli může hrát i prvotní nejistota absolventek školy kdy, kde, jak a v jaké míře mohou uplatnit svou osobní odpovědnost. Na druhé straně je ale třeba připustit, že vzhledem k velmi širokému rejstříku prováděných úkonů a složitým podmínkám návaznosti činností jednotlivých pracovníků nemocničních oddělení zde určité rezervy v organizaci práce objektivně mohou být.

Míra odborné připravenosti

S problémem orientace v provozu nemocničního oddělení zřejmě velmi úzce souvisí i otázka míry odborné připravenosti absolventek zdravotnických škol a zejména pak jejich připravenosti pracovat s nejmodernějšími přístroji, pomůckami a materiály. V odpovědích na otázku č. 2 uvedlo 17 % respondentek jako stresující faktor při nástupu do zaměstnání své nedostatečné znalosti ze školy, neodpovídající požadavkům konkrétního pracoviště. V odpovědích na otázku č. 4 označilo 21 % dotázaných sester za nejtěžší svoje první setkání s pomůckami a přístroji, které měly používat. O tomto problému víme, nejčastěji se vyskytuje u absolventek mimohradeckých zdravotnických škol, které neměly příležitost se s novými přístroji a pomůckami při školní praxi v nemocnicích seznámit. Vzhledem k velmi rychlému vývoji zdravotnické techniky, technologií i zdravotnických materiálů přitom nelze očekávat, že by se situace v tomto směru v budoucnu nějak zásadně změnila a je proto třeba věnovat více pozornosti citlivému zaškolení nastupujících zdravotních sester.

Setkání se smrtí

V odpovědích na otázku č. 4 uvedlo 52 % respondentek, že nejobtížnějším úkolem po nástupu do praxe pro ně bylo vyrovnat se se smrtí pacienta. 27 % respondentek uvedlo problémy při péči o těžce nemocné a nespolupracující nemocné. Podle našeho názoru jde nejenom o psychologický, ale také o etický problém. Patrně jedním z prvních, kdo u nás na etickou stránku setkání mladého člověka se smrtí upozornil, byl prof. Alexander Schirger (Mayo Clinic, Rochester, Minnesota, USA). V přednášce proslavené na slavnostním shromáždění k výročí naší fakulty v r. 1995 připomenul mj. potřebu zamyslet se nad dolní věkovou hranicí nově imatrikulovaných studentů a zvážit, zda (tehdy ještě vesměs osmnáctiletí) mají jako vstupní předmět studovat anatomii.²⁾ Za ještě závažnější v tomto směru považujeme situaci studentek a absolventek středních zdravotnických škol. Ty studují anatomii již ve věku patnácti až šestnácti let a k jejich bezprostřednímu setkání s umíráním a smrtí člověka často dochází hned po nástupu do praxe, tedy ve věku devatenácti let.

Domníváme se, že tento problém nelze podceňovat a jestliže už z principu nemůžeme setkání se smrtí u mladých, začínajících zdravotních sester vyloučit, je třeba jim alespoň poskytnout psychologickou pomoc. Přinejmenším tím, že nadřícená sestra, lékař či některá ze zkušenějších sester s nimi o události úmrtí pacienta v klidu promluví.

Mezilidské vztahy a komunikace

Z odpovědí respondentek na otázky č. 2 a 3 je patrné, jak velký význam pro pocit pohody a spokojeně začlenění se nově nastupujících zdravotních sester do pracovního kolektivu má

jejich přijetí ostatními pracovníky oddělení. Plně dvě třetiny (67 %) dotázaných sester uvedly (otázka č. 3) jako první pozitivní zážitek po svém nástupu do praxe dobré interpersonální vztahy na pracovišti včetně přátelského přivítání a pochval od primáře či sestry. Naproti tomu ale 30 % dotázaných uvedlo, že nedobré vztahy ze strany starších sester a necitlivé chování lékařů pro ně znamenaly negativní zážitek při nástupu do praxe. Z uvedeného je možné dovozovat, že atmosféra a úroveň mezilidských vztahů asi nebyly a nejsou na všech pracovištích optimální a že mnoho záleží na každém jednotlivém zaměstnanci, zda první týdny a měsíce po nástupu do praxe budou pro absolventky zdravotnických škol radostné nebo zda pro ně budou představovat stres.

Počáteční obtíže komunikace uvedla v odpovědích na otázku č. 5 většina (80 %) dotázaných zdravotních sester. Z odpovědí také vyplývá, že na žádoucí úrovni nebyla komunikace s mladými sestrami ani ve vertikálním, ani v horizontálním směru. Jistě je možné hledat příčinu tohoto jevu i v samotných nastupujících sestřích, které vzhledem ke svému mládí a dosavadní omezené sociální zkušenosti nemusejí být vždy dostatečně připraveny ke komunikaci v pracovním procesu. Ale protože právě účinná komunikace je hlavním nástrojem týmové práce, je třeba jejímu rozvoji i u mladých, nastupujících pracovníků věnovat cílenou pozornost.

CO ŘÍCI ZÁVĚREM?

Náš soubor - sto dvacet zdravotních sester přijatých do bakalářského studijního programu - samozřejmě nereprezentuje celou populaci zdravotních sester a je tedy třeba počítat i s tím, že ve výsledcích průzkumu se projevuje tzv. výběrový efekt. Zcela vyloučit nelze ani určité zkreslení vyplývající ze skutečnosti, že námi dotázané zdravotní sestry hodnotily své někdejší prožitky s určitým, někdy i mnohaletým časovým odstupem. Přesto však pokládáme za užitečné podobné průzkumy i v takto specifických souborech uskutečňovat. Odpovědi, které námi dotázané zdravotní sestry v dotazníku uvedly, potvrzují, že při posilování motivace k výkonu sesterských činností je třeba mít stále na mysli zejména tyto dílčí úkoly:

- zdokonalování organizace práce, ošetrovatelských činností;
- podporu vstřícné komunikace mezi staršími a mladšími sestrami i mezi všemi členy zdravotnického týmu;
- podporu rozvoje manažerských dovedností sester ve vedoucích funkcích;
- zlepšování přípravy budoucích sester na zdravotnických školách, a to s cílem, aby byly seznámeny s podmínkami praxe včetně používání moderních ošetrovatelských pomůcek a přístrojů;
- citlivé, ale účinné vedení začínajících zdravotních sester při jejich osvojování si práce s moderními ošetrovatelskými pomůckami a přístroji na pracovišti;
- psychologickou podporu začínajících zdravotních sester při jejich prvních setkáních se smrtí a při jejich péči o těžce nemocné pacienty;
- cílevědomé vedení všech zdravotních sester k vlastní obraně před syndromem vyhoření.

Jaroslava Pečenková

Mgr. Iva Machalová

Ústav sociálního lékařství LF UK

Oddělení ošetrovatelství

LITERATURA:

¹⁾ HEIDBRINK, H. *Psychologie morálního vývoje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997. 176 s. ISBN 80-7178-154-1.

²⁾ Scan, 6, 1996, č. 1, s. 15-17.

Setkání vedení FN s novými zaměstnanci

Dne 15. listopadu se v posluchárně Ortopedické kliniky FN uskutečnilo tradiční podzimní společné setkání vedení Fakultní nemocnice Hradec Králové s novými zaměstnanci. Zúčastnilo se jej 74 mladých absolventů škol z řad zdravotních sester a lékařů, kteří nastoupili do pracovního poměru v průběhu července až října letošního roku. Cílem setkání bylo nejenom přivítat mladé zaměstnance, ale přiblížit jim i prostředí, ve kterém pracují, poskytnout jim základní informace a orientační údaje o FN.

Mladé absolventy zaujala přednáška docenta Leoše Hegera, ředitele Fakultní nemocnice, popisující oblasti řídicí, organizační, ekonomické a personální. Přednáška obsahovala i informace o nezdavatnických a zdravotnických provozech ve FN a o koncepčních a rozvojových záměrech. V závěru svého vystoupení popřál docent Heger účastníkům setkání úspěch v pracovní kariéře a v osobním životě.

Mgr. Martin Formánek
Odbor personálních vztahů

Návrat řádových sester do Fakultní nemocnice

Řádové sestry pečovaly o nemocné v královéhradecké nemocnici společně s civilními ošetřovatelkami již od října roku 1889. Tehdy šlo o Šedé sestry III. řádu sv. Františka (Serafinského) - pražské, zvané též sestry milosrdné nebo Sestry Marie (S.M. - Soror Misericors). Působily i v nové okresní nemocnici otevřené v roce 1928 a také v poválečných letech, kdy se po vzniku královéhradecké pobočky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze z okresní nemocnice stala nemocnice klinická. V letech následujících po roce 1948 byly řádové sestry donuceny z nemocnice postupně odejít, poslední byly z nemocnice odsunuty v červenci 1955.

Dnes, po téměř půlstoletí, opět v královéhradecké Fakultní nemocnici obětavě pracují řádové sestry. Tentokrát jde o Dcery křestanské lásky, příslušnice nitranské provincie Společnosti Dcer křestanské lásky sv. Vincenta de Paul. Zatím jsou jen tři, takže z celkové počtu zhruba šestnácti set zdravotních sester ve FN představují jen nepatrný zlomek. Podstatné však je, že pomohly v tíživé situaci, kdy pro nedostatek sester musela být dočasně uzavírána některá oddělení. Vstup řádových sester do Fakultní nemocnice je i připomínkou někdejších šedesáti pěti let obětavé práce Šedých sester v hradeckých nemocnicích.

Nedostatek zdravotních sester je ve Fakultní nemocnici Hradec Králové každoročně se opakujícím problémem. Vždy po nástupu absolventek zdravotnických škol se podaří stav sester naplnit, ale pak dochází k postupnému úbytku sester a s koncem školního roku již mnohá pracoviště nedočkavě čekají na nové po-

sily. V letošním roce se nedostatek zdravotních sester projevil již brzy zjara a na některých klinikách bylo z tohoto důvodu nutné dočasně omezit provoz. V dubnu 2001 se proto ředitel FN docent Heger s odvoláním na doporučení Mons. Josefa Sochy z královéhradeckého biskupství obrátil na provinciální představenou Společnosti Dcer křestanské lásky sv. Vincenta de Paul v Nitře se žádostí o pomoc. Výsledkem byl nástup tří sester - Dcer křestanské lásky - do Fakultní nemocnice, konkrétně na Chirurgickou kliniku. Pracují zde od 1. září 2001, ubytovány jsou, spolu se starší sestrou zodpovídající za komunitu, na královéhradeckém biskupství. V polovině listopadu mohl Mgr. Martin Formánek, vedoucí Odboru personálních vztahů FN, podat provinciální představené Společnosti Dcer křestanské lásky informaci, v níž se opírá o hodnocení přednosta Chirurgické kliniky prof. Zbyňka Vobořila. Ten spolu se staničnými sestrami oddělení, na nichž řádové sestry Adriana Mihová, Jozefa Stančková a Eva Šišková pracují, hodnotí jmenované velmi kladně, a to jak pokud jde o jejich vztah k nemocným, tak i pokud jde o jejich odbornou, teoretickou i praktickou zdatnost. V hodnocení je zmiňován i velmi přátelský vzájemný vztah řádových sester a ostatních příslušníků pracovních kolektivů. Přítomnost řádových sester představuje podle přednosta Chirurgické kliniky prof. Vobořila pro pracoviště jednoznačný přínos a proto vedoucí Odboru personálních vztahů FN Mgr. Formánek požádal provinciální představenou o zvažování možnosti zvýšení počtu sester působících ve FN.

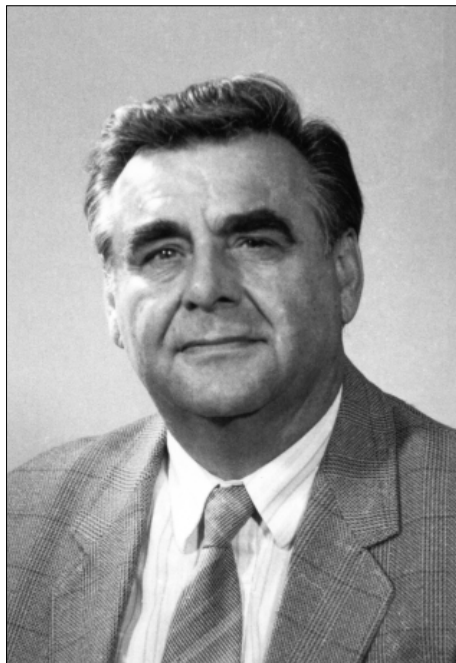
Na závěr k uvedené informaci připoujeme ještě stručnou historickou po-

známku: Sv. Vincent de Paul (1576 - 1660) byl francouzský, původně venkovský kněz, proslulý dobročinností. V r. 1608 se stal domácím knězem královny Markéty z Valois, zvané též Markéta Francouzská či „královna Margot“ (1553 - 1615), v r. 1629 byl jmenován generálním almužníkem (tj. duchovním, spravujícím almužní fond) galejí. Zakládal charitativní bratrstva pečující o chudé a nemocné, staral se o galejníky, ale i o nalezence. V r. 1625 založil kongregaci lazaristů (podle sídla jejich konventu u převorství sv. Lazara v Paříži), jejímž hlavním účelem byla misijní činnost, duchovní cvičení pro kandidáty kněžství a kazatelská činnost. V r. 1634 založil v Paříži spolu se sv. Louisou de Marillac (sv. Ludvíka z Marillaku; 1591 - 1660) kongregaci Dcer křestanské lásky, později nazvanou Milosrdné sestry sv. Vincence z Pauly (Congregatio Sororum Misericordiae S. Vincentii). Kongregace Vincentek je druhou nejstarší kongregací papežského práva. Apoštolskou stolicí byla potvrzena r. 1668. Jejím hlavním posláním je charitativní a výchovná činnost. Do ostatních zemí Evropy se šířila již v 17. stol. Do českých zemí přišly Vincentky z Vídně v první polovině 19. stol. a měly zde své domy v řadě míst, poněkud v severních Čechách, v našem kraji např. v Ústí nad Orlicí. Zřízení československé provincie kongregace s vlastním noviciátem bylo potvrzeno v r. 1932. Vedle kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul je ustanovena i samostatná řeholní Společnost dcer křestanské lásky sv. Vincence de Paul - v Čechách se sídlem v obci Mendryka (kdysi při převážně německém osídlení Mědrik) v blízkosti Janova u Litomyšle.

Redakce

K jubileu profesora Stanislava Němečka

Dne 7. listopadu 2001 se ve velké posluchárně v budově teoretických ústavů Lékařské fakulty UK v Hradci Králové uskutečnilo plenární zasedání Fyziologické sekce České lékařské společnosti J. E. Purkyně v Hradci Králové a pobočky Československé biologické společnosti v Hradci Králové, jehož spolupořadatelé tentokrát byly i Česká anatomická společnost a Česká histo- a cytochemická společnost. Zasedání mělo slavnostní ráz a bylo cele věnováno počtě jubilanta - sedmdesátiníka **prof. MUDr. Stanislava Němečka, DrSc.** Již z programu zasedání je patrné, jak široké bylo a je pole působnosti pana profesora Němečka: Po úvodním referátu přednosty Ústavu histologie a embryologie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové doc. MUDr. Jaroslava Mokrého, Ph.D., „Neurální transplantace - ústřední téma Ústavu histologie a embryologie LF UK, HK“, promluvil prof. MUDr. Vladimír Herout, DrSc., emeritní přednosta královéhradeckého Ústavu patologie, na téma „Prof. Němeček jako patolog“. Přednosta Neurochirurgické kliniky doc. MUDr. Jiří Náhlovský, CSc., nazval své expozé „Prof. Němeček jako neurochirurgický patolog“. A posléze ještě promluvil doc. MUDr. Jaroslav Mokřý, Ph.D., o profesoru Němečkovi jako neurohistologovi a přednostovi Ústavu histologie a embryologie. Na zasedání zazněly i zdravice hostů.

Prof. MUDr. Stanislav Němeček, DrSc., se narodil 4. listopadu 1931 v Hradci Králové. Po maturitě na zdejší klasické gymnázium začal v roce 1950 studovat medicínu na královéhradecké Lékařské fakultě, ale po její přeměně na VLA přestoupil nejprve do Brna a poté do Prahy, kde v roce 1956 na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy promoval. Po ukončení studií pracoval nejprve jako všeobecný patolog v ústavu profesora Fingerlanda. Zaměřil se na neuropatologii a po krátké době převzal vedení specializovaných pitev mozků nemocných, kteří zemřeli na Neurochirurgické klinice FN. Když v roce 1962 přešel na Neurochirurgickou kliniku vedenou tehdy profesorem Rudolfem Petrem, stal se prvním neurochirurgickým patologem u nás. Vybudoval na klinice komplex morfologických laboratoří, jež se později staly jádrem Ústavu experimentální

neurochirurgie LF UK. K významným vědeckým výsledkům dr. Němečka v oboru neuropatologie patří např. jeho studie o chování nádorů v mozkové tkáni. Ale jeho četné prioritní práce postupně pokrývaly téměř všechny úseky neurochirurgické patologie a dr. Němeček se tak stal v pravém smyslu slova zakladatelem

a průkopníkem tohoto oboru u nás. Významného ocenění u nás i v zahraničí se dostalo vědeckým výsledkům dr. Němečka v oblasti experimentálního poranění míchy, obsaženým v jeho doktorské disertační práci (1986) a jedné z monografií.

V roce 1984 se dr. Němeček ujal vedení Ústavu histologie a embryologie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Do práce ústavu vnesl svoji mimořádnou vědeckou erudici, klinickou zkušenost a široký, interdisciplinární pohled. Vybudoval jedno z nejlepších pracovišť ve státě, a to jak po stránce vědecké, tak po stránce pedagogické. V jeho tvůrčím úsilí mu nezabránily ani osobní politické potíže: habilitovat se mohl až v roce 1987, tedy 23 let po obhájení kandidátské disertace, profesorem byl jmenován až po změně poměrů u nás v roce 1991.

K Neurochirurgické klinice FN zůstal profesor Němeček i po přechodu do Ústavu histologie a embryologie nadále pevně připoután. Spolu s pracovním kolektivem laboratoří se dále věnoval problematice experimentálních neurálních transplantací a rozšiřování bioptické sbírky, zahrnující již tisíce mozkových nádorů. Tato sbírka je jednou z největších na světě.

Stejně jako ve vědecké práci byl vždy a stále je profesor Němeček aktivní i v oblasti organizace vědeckého života. Především však byl vždy zaníceným vysokoškolským učitelem. Neváhal nikdy věnovat se vedle výuky histologie a embryologie i vedení studentů při jejich vědecké činnosti. Filosofický náhled profesora Němečka, vyvěrající ze syntézy jeho tvůrčí práce na poli lékařské teorie a klinické praxe i z jeho zájmu o medicínskou historii, se pro řadu jeho žáků stal spolehlivým opěrným bodem v jejich pozdější vědecké práci.

Přejeme Vám, pane profesore, pevné zdraví, osobní spokojenost a radost z další tvůrčí práce.

Vaši spolupracovníci a přátelé

DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME

V měsíci říjnu poděkoval doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, při příležitosti skončení jejího pracovního poměru:

Paní **Marii Batkové**, zdravotní laborantce Ústavu klinické biochemie a diagnostiky. Paní Marie Batková nastoupí-

la do KÚNZ Hradec Králové 1. září. 1970 jako zdravotní laborantka na Oddělení klinické biochemie. Zde pracovala ve dvousměnném provozu, později jako laborantka pro náročné práce i jako úseková laborantka. V laboratořích Ústavu klinické biochemie a diagnostiky pracovala nepřetržitě 31 let. Pracovní poměr ukončila 31. 10. 2001 odchodem do důchodu.

Odbor personálních vztahů FN

Výstavba v nemocnici v období 2. světové války

Koncem třicátých let se dobový tisk věnoval spíše zhoršující se mezinárodní situaci a hrozícímu válečnému konfliktu, než místním zprávám. Také v městské kronice Hradce Králové je pro tuto dobu značná meze: chybí záznamy z let 1937 - 1947. A tak dnes můžeme o rozvoji a stavební činnosti v královéhradecké okresní nemocnici na přelomu třicátých a čtyřicátých let uvést jen některé kusé informace.

Hospodářská budova po dostavbě nové okresní nemocnice v r. 1928.

Složitá doba konce třicátých a počátku čtyřicátých let přinesla i královéhradeckému okresu určitá omezení v investiční činnosti. Řada plánů a projektů byla vzhledem k napjaté politické situaci a finanční náročnosti odsunuta na pozdější dobu. Jejich realizace se podstatně zdržela, mnoho jich pak vůbec realizováno nebylo. Týkalo se to samozřejmě také naplánovaných stavebních prací v areálu okresní nemocnice. Přesto se však některé stavební úpravy podařilo okresnímu výboru prosadit, a to i v prvních válečných letech.

Nová politická situace a zřízení Protektorátu Čechy a Morava se promítly i do personálního obsazení v královéhradecké nemocnici. Ke dni 1. dubna 1939 byl nařízen odchod neárijských lékařů z okresní nemocnice.

Začátkem ledna 1940 proběhlo jednání komise - určené k projednávání dobudování nemocnice - za účasti zástupců zemského úřadu vrchního rady dr. Grose, rady ing. Koláře, zástupce technického oddělení ing. Fialy, projektanta arch. Adámka, zdravotního rady MUDr. Rubala, zástupců okresního výboru a vrchní správy okresní nemocnice. Komise jednala o rekonstrukci kotelny nákladem 1,200.000,- Kč. Projednávaly se také další návrhy na dostavbu nemocnice. Rozšíření se týkalo nejen kotelny, ale také kuchyně a prádelny. Nad prádelnou a hospodářskou budovou byla naplánována přístavba dalších poschodí. Dále mělo být postaveno samostatné skladiště, lednice, garáže a nadstavba obytné budovy pro personál. Vypracováním plánů pro *hospodářskou část* byl pověřen hradecký architekt dr. ing. Jan Rejchl.

Projektanta Bedřicha Adámka pověřil okresní výbor vypracováním plánů pro *nemocniční část* (po dohodě s primáři). Jednalo se v první etapě o přístavbu prosektury, infekčního pavilonu, návrh adaptace a přístavby pavilonu interny i s laboratořemi, vodoléčbou, rentgenem atd. Centrální rentgen měl být umístěn v pavilonu chirurgie.

V roce 1940 byla v nemocničním komplexu zřízena ústavní lékárna. Bylo zakoupeno nové zařízení pro nadstavbu ušního a očního oddělení a pro krční oddělení inhalatorium. Nemocnice také pořídila nové sanitní auto. Proběhla také volba primáře ortopedického oddělení, které bylo zřízeno v předchozím roce. V čele stanul doc. MUDr. Jaroslav Vavrda, počet primariátů se tak v nemocnici zvýšil na devět. Ortopedické oddělení zrna-

Hospodářská budova po přístavbě - pravděpodobně rok 1942.

menávalo velký příliv pacientů a ukazovala se jeho prospěšnost pro celý kraj. Vyvstávala tak ale i potřeba získat pro ně samostatný pavilon.

V dubnu 1940 udělil okresní úřad stavební povolení k přístavbě infekčního pavilonu a k adaptaci hospodářské budovy s rozšířením kotelny. Stavební práce prováděla firma Mádlík a Včelák, vnitřní vybavení zajišťovaly Škodovy závody. Okresní královéhradecké zastupitelstvo se usneslo uzavřít výpůjčku 3 miliony korun na rekonstrukci kotelny a přestavbu hospodářské budovy a podalo žádost na ministerstvo sociální a zdravotní správy o převzetí půjčky do státní záruky. V říjnu 1940 převzalo toto ministerstvo dluhovou službu se zá-půjčkou 1,9 milionů korun na přístavbu kotelny a koncem roku 1940 pak poskytlo okresu subvenci na stavbu hospodářské budovy.

V roce 1941 byly realizovány další úpravy v nemocničním areálu. Stálý nedostatek nemocničních lůžek nutil správní a okresní výbor k tomu, aby přístavbami, případně adaptacemi stávajících pavilonů počet lůžek zvyšoval. Po dokončení stavby dvojpavilonu gynekologicko-venerického, přístavbě očního a ušního pavilonu a adaptaci pavilonu chirurgie v předcházejících letech byla také přístavbou zvětšena a zadaptována prosektura. Pokračovaly také práce v hospodářské části nemocničního areálu. Do konce roku 1941 bylo plánováno zprovoznit nový kotel v rekonstruované kotelně. Pod jednotlivými pavilony měly být zřízeny podružné stanice rozvodu tepelné energie pro úsporu paliva. Začalo se také se stavbou skladu uhlí, aby nemuselo být přes zimu uskladňováno na dvoře areálu. Projekt nástavby hospodářské budovy zahrnoval postavení druhého a třetího patra nad oběma křídly budovy. V jedné části se zvláštním vchodem měly být umístěny byty sekundární a ubytovací prostory pro služby, proběhla by renovace přízemí a rozšířena měla být prádelna. Nad druhým křídlem měly být

umístěny ubikace sester s jídelnou a postavena kaple. Jídelna sekundářů byla rozšířena. Řešilo se i ubytování ženatých zřízců, protože dva nové byty postavené při stávajících budovách samozřejmě nedostačovaly. Celá hospodářská budova i s kotelnou měla být v provozu na konci roku 1941. Další etapou ve stavebním rozvoji nemocnice byla dostavba rozestavěného křídla infekčního pavilonu, jehož základy byly zbudovány již v předcházejícím roce.

Počet zaměstnanců nemocnice vzhledem ke stále stoupajícímu počtu pacientů dále vzrůstal, v roce 1941 již překročil hranici dvou set pracovníků. V roce 1941 také odešel do výslužby administrativní ředitel nemocnice František Řeháček, který tuto funkci zastával od jejího vybudování. Správcem nemocnice se stal dosavadní tajemník Martin Kynkor. Před svým odchodem do penze uveřejnil F. Řeháček v tisku údaje o chodu nemocnice. Jednalo se např. o informace o počtu pacientů přijatých denně do nemocnice: v roce 1938 to bylo

39 nových pacientů, v roce 1940 už 49 nemocných, v roce 1941 denní počet pacientů přesahoval i 50. Průměrná ošetrovací doba se však snižovala, a to především v důsledku nedostatku místa v nemocnici. V roce 1938 bylo přijato 14.385 nemocných, v roce 1939 už 16.048 nemocných, v roce 1940 pak 17.780 pacientů. V roce 1938 činil průměrný denní počet nemocných 658, v roce 1941 bylo dokonce uváděno i více než 800 nemocných.

Obdobně jako ve třicátých letech, i počátkem čtyřicátých let příliv pacientů do královéhradecké nemocnice neustále stoupal. Nedostatek lůžek se stával stále palčivějším problémem. Okresní výbor i vrchní správa nemocnice se proto vytrvale snažily o další stavební úpravy nemocničního areálu, ale dramatické události roku 1942 v Protektorátu Čechy a Moravy stavební vývoj nemocnice výrazně zdržely.

*Pavla Koritenská
Foto archiv Muzea východních Čech
v Hradci Králové*

O doktorovi Sorge se u nás psalo již za Protektorátu

Richard Sorge (* 4.10.1895 - † 7.11.1944) byl sovětským rozvědčíkem. Členem Komunistické strany Sovětského svazu byl od roku 1925, členem Komunistické strany Německa byl od roku 1919. Méně je známo, že byl vnukem Friedricha Adolpha Sorge (1828 - 1906), spolupracovníka Marxe a Engelse, který po pobytu v různých evropských zemích žil v USA, kde byl organizátorem americké sekce 1. internacionály.

Richard Sorge působil v Německu, v Číně a nakonec v Japonsku ve 30. a 40. letech jako německý novinář a později i jako diplomat ve službách německého velvyslanectví v Tokiu. Snažil se vždy udržet mír mezi Japonskem a Sovětským svazem a získával cenné špionážní informace, které byly vysílány do Moskvy. V roce 1941 byl zatčen japonskou policií a v roce 1944 popraven.

Podrobněji píše o doktorovi Sorge kniha S. Goljakova a V. Ponizovského *Kdo jste doktore Sorge?*, která byla u nás vydána v roce 1966 nakladatelstvím Svět sovětů v Praze. Zajímavé informace poskytuje doslov Čestmíra Amorta v této knize. Amort uvádí, že případem Sorge se zabýval Reinhard Heydrich, po jeho smrti pak sám Heinrich Himmler, velitel nacistické policie a jednotek SS. Himmler vypracoval rozsáhlý přípis, který předal 27. října 1942 Joachimmu Ribbentropovi, který byl nacistickým ministrem zahraničních věcí a Sorgeho přímým nadřízeným. Himmler vytykal Ribbentropovi, že Sorge jako tokijský zpravodaj listu Frankfurter Zeitung získal důvěru německých i japonských vedoucích míst, vystupoval jako oddaný stoupenec Adolfa Hitlera a nacismu a ve skutečnosti z pověření Kominterny a za spolupráce Jugoslávce Vukeliče a dalších cizinců i Japonců prováděl špionáž proti Německu a Japonsku. Po vypuknutí války byl Sorge i vedoucím německé zpravodajské kanceláře.

Vše se zdá téměř absurdní zejména proto, že Sorge jako novinář vydával v Německu komunistický list *Bergische Arbeiterstimme* a opakovaně ve dvacátých letech navštívil Moskvu, byl právním zástupcem Komunistické strany Německa

a redaktorem *Kommunistische Internationale*, všude publikoval pod svým pravým jménem Sorge.

V době, kdy Himmler posílal svou zprávu o Sorgem Ribbentropovi, vyšla v Německu kniha dr. Martina Rikli *Ich filme für Millionen*, která byla přeložena do češtiny a vydána v Orbisu v Praze v roce 1944 pod názvem *Filmoval jsem pro miliony*. Autor knihy, Martin Rikli, byl švýcarským státním příslušníkem a synem profesora cyryšské techniky. Po studiích v Curychu a v Drážďanech, kde vystudoval chemii, se stal vědeckým pracovníkem firmy Zeiss - Ikon, o několik let později se stal kameramanem německé firmy UFA v Berlíně. Během svého života natočil řadu filmů, zejména o safari v Africe, o Habeši, o čínsko-japonské válce, řadu filmů vědeckopopularizačních, ale nechybějí ani dokumenty o německém námořnictvu, letectvu a o vítězném tažení nacistické armády do Norska v roce 1940. Rikli zůstal švýcarským státním příslušníkem, ale z jeho knihy je zřejmé, že jeho sympatie byly vždy na straně nacistického Německa. Výrazná je i jeho protibritská orientace.

Při své cestě do Číny, kde filmoval záběry z čínsko-japonské války, cestoval Rikli z Berlína vlakem přes Rusko na jaře 1932 a popisuje příjemného společníka z vlakového kupé, Wolfganga Sorge z nakladatelství Scherl v Berlíně, „který také cestoval na Východ, jsa pověřen významným úkolem“. Se Sorgem Rikli cestoval až na čínské hranice a v knize nechybějí poznámky o tom, že si všímali jedné spolucestující, o které se oba domnívali, že je agentkou GPU. I když Rikli uvádí jiné křestní jméno (Wolfgang místo Richard), je velmi pravděpodobné, že se jednalo o sovětského rozvědčíka Richarda Sorge, který - dle životopisných údajů - skutečně cestoval na jaře 1932 do Číny.

Pak asi opravdu je velmi pravděpodobné, že již za války, v Protektorátu, jsme se mohli dočíst o sovětském rozvědčíkovi. Kdyby Rikli jen tušil!

Doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc.

Opomíjená výročí

(esej o zapomínaných pravdách)

V roce 2001 jsme mohli vzpomenout dvou významných výročí - 180 let od narození a 120 let od smrti Fjodora Michajloviče Dostojevského. Mohli, ale pokud je mi známo, až na strohé připomínky v novinových kalendářích jsme tak neučinili. Nemá nám snad v éře digitalizace Dostojevskij už co říci? Zkusme si připomenout curriculum vitae a dílo této ojedinělé osobnosti.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij se narodil v Moskvě 11. 11. 1821 v chudé rodině lékaře. Vystudoval zde gymnázium a poté spolu s bratrem Michajlem Michajlovičem odešel do Petrohradu, kde studoval na vojenské technické škole. Po absolvování inženýrského kursu působil krátce jako úředník na ministerstvu obrany, ale jeho zájem směřoval k literatuře. Už jeho první povídka *Chudí lidé* (1846), obraz stárnoucího nevýznamného člověka obětavé a nesobecké lásky, mu přinesla uznání a umožnila mu věnovat se cele jen literatuře. Oficiální kritika ho zprvu označovala za pokračovatele Gogola, ale např. v povídce *Dvojník* se již zřetelně projevovala svébytnost Dostojevského pohledu na svět. V r. 1849 byl Dostojevskij obviněn, že v Petraševského pokrokovém kroužku předčítal zakázaný dopis Bělinského Gogolovi, v němž autor mj. žádá zrušení nevolnictví a tělesných trestů, a byl odsouzen k smrti. Až na popravě na Semjonovském náměstí byl Dostojevskému trest změněn na čtyři roky káznice a deportaci na Sibiř. Stojí za zmínku, že celý průběh přípravy popravky a omilostnění na poslední chvíli byl pečlivě zinscenován s cílem docílit morální a fyzické zhroucení odsouzců. Z dopisu Dostojevského, v němž o těchto těžkých okamžicích psal svému bratru, cituje např. Radekast Parolek v knize *F. M. Dostojevskij* (1964).

Čtyři roky pak strávil Dostojevskij ve vězení s nejtěžšími zločinci a dalších šest let ve vyhnanství. Možná i tato zkušenost spolu se zdravotními problémy vedla k jeho následnému hlubšímu ponoření se do vlastního nitra, k hledání odpovědí ve starozákonních textech a k prohlubujícímu se psychologickému a filosofickému porozumění pro chybného i mravně selhávajícího člověka. Svůj život ve vězení vylíčil v *Zápiscích z mrtvého domu* (1861).

S počátkem 60. let se tak začíná druhé období Dostojevského tvorby, kdy se s geniálním vhledem noří do lidské duše a pohrtek lidských činů. V románu *Ponížení a uražení* (1861) přináší obraz svého ideálu člověka, krátce na to v *Zápiscích z podzemí* (1864) zase obraz „antihrdiny“, malého petrohradského úředníka, jenž za čtyřicet let izolace ztrácí schopnost kontaktu s okolím i vlastní individualitu. V snad nejznámějším románu *Zločin a trest* (1866) řeší Dostojevskij otázku mravní odpovědnosti člověka za zločin (vraždu pro ideu) a vyjadřuje své přesvědčení, že vnitřní svoboda člověka spočívá ve schopnosti poznat a přiznat svoji vinu, v pokoře a křesťanském pochopení smyslu lidského života. V tomto tvůrčím období se Dostojevskij věnuje i publicistice. Se svým bratrem Michajlem vydává časopis *Vremja* (Doba) a po jeho zastavení časopis *Epocha*. Své články pak souborně vydal v *Deníku spisovatelově*. Kritický pohled na bořivou činnost revolučními a socialistickými myšlenkami ovlivněné ruské inteligence podává v *Běsích* (1971). Po románu *Výrostek* (1975) vydává v letech 1880-1881 první části *Bratrů Karamazových*, ale toto dílo, před-

stavující vrchol Dostojevského tvorby, zůstává nedokončeno. 9. února 1881 Fjodor Michajlovič Dostojevskij v Petrohradě umírá.

Jméno Dostojevského kupodivu nenajdeme v příslušných heslech (sociologie literatury, románu, ruská atd.), ani v rozsáhlé a oborově široce zaměřené biografické příloze Velkého sociologického slovníku (Praha : Karolinum 1996). Emanuel Rádl však Dostojevského i Tolstého řadí k představitelům ruské filosofie 19. stol. (Hercen, Bělinskij, Čerňyševskij aj.) a navíc dodává, že filosofie v Rusku té doby působila spíše jako hnací síla literatury a politiky, než jako soustavná a nezávislá věda, a proto je tedy spíše sociologií či politickou teorií (1932). Připomenu, že Dostojevskij se s kritickým pohledem na revoluční chaos v Rusku v polovině 19. stol. aktivně zasazoval o syntézu tehdejších dvou přístupů - slavjanofilství a západnictví, kdy tato syntéza měla spočívat v respektování národní specifiky při reformách (*Deník spisovatelův*).

Literární historik František Kautman v úvodu své knihy *Dostojevskij - věčný problém člověka* (1992) mj. píše, že na jeden svazek Dostojevského spisů připadá minimálně deset svazků spisů o Dostojevském. A připomíná také, že každá interpretace Dostojevského díla „by měla vycházet z předpokladu, že má co činit s dílem uměleckým, které znamená epochu v estetickém vývoji lidstva...“ Ale stejně je prý třeba vnímat i fakt, že fenomén tohoto díla „široce přerůstá oblast estetiky a umění“.

Albert Camus v esejí *Absurdní tvorba* říká: „Velcí romanopisci jsou filosofickými romanopisci,“ a dodává, že takoví jsou například Balzac, Sade, Melville, Stendhal, Dostojevskij, Proust, Malraux, Kafka. „Leč právě jejich rozhodnutí psát v obrazech místo v úvahách,“ říká dále Camus, „odhaluje myšlení, které je jim společné, jež je přesvědčeno o zbytečnosti veškerých principů vysvětlování a jež věří v poučující poselství citového zdání.“ Na jiném místě pak Albert Camus říká: „Všichni Dostojevského hrdinové uvažují o smyslu života. Tím jsou moderní: nebojí se směšnosti. Moderní senzibilita se odlišuje od senzibility klasické tím, že klasická senzibilita je živena morálními problémy, kdežto ta moderní problémy metafyzickými. V Dostojevského románech je tato otázka nastolena s takovou intenzitou, že může vyústit jedině v krajní řešení. Existence je lživá nebo věčná. Kdyby se Dostojevskij spokojil tímto zkoumáním, byl by filosofem. On však ukazuje důsledky, které tyto duchovní hry mohou mít v životě člověka, a právě tím je umělcem.“

Myslím, že není těžké najít odpověď na otázku, proč se dnes u nás o Dostojevském příliš nemluví. Když jsem např. před časem studoval psychopatologickou problematiku vraždy, dočetl jsem se v renomované americké učebnici psychiatrie (Kaplan, I. H., Saddock, J., Grebb, J. A. *Synopsis of the clinical psychiatry*. Seventh edition. Baltimore : Wilkins et Wilkins, 1994) pouze to, jaká rizika mají lidé různé pleti a sociálního postavení, že spáchají vraždu. Uklidnilo mne sice, že nejsem sedmnáctiletá žena černé pleti a nízkého sociálního postavení a není tedy statisticky pravděpodobné, že bych se dopustil trestného činu vraždy novorozenceho dítěte matkou, ale o nějakých nových poznatcích o „temných pohnutkách lidské duše“, o nichž psal Dostojevskij, jsem se nedočel. Chápu, že je to pro soudobé americké psychopatologie a kriminologie jednodušší, než

zápolit s texty Hannah Arendtové či dokonce Dostojevského. Ale je mi z toho smutno a mám nepříjemný pocit, že toto není problém jen psychopatie. Ta tendence nahradit věcné uchopení konkrétního jevu pouhým porovnáním se statistickým údajem o pravděpodobnosti či „riziku“, se začíná projevovat i v jiných oborech medicíny a také v ostatních sférách našeho života. Napadá mne taková bláznivá paralela: V závěru své disertační práce o řeckých atomistech Demokritovi a Epikurovi (dávno před tím, než propadl hrůzně myšlence o diktatuře proletariátu) napsal Karel Marx: „Kdybych měl potřebu přijmout boha, pak by mým bohem byl Prométheus.“ (volný překlad). A já říkám: Kdybych se měl v těžkých chvílích o někoho opřít,

pak nejraději o člověka, který četl Dostojevského a pokusil se pročitit jeho výzvy.

„Odpovědnost je to, co připadá výhradně mně a co lidsky nemohu odmítnout,“ říká v knize *Etika a nekonečno* (1982, česky 1994) Emmanuel Lévinas. „Toto břemeno je nejvyšším důstojenstvím jedinečného. Já-nezaměnitelný jsem tímto já pouze do té míry, pokud jsem odpovědný. Já mohu zastoupit všechny, ale nikdo nemůže zastoupit mne. V tom spočívá má nezczitelná identita subjektu. A přesně v tom smyslu řekl Dostojevskij: - Jsme všichni odpovědní za všechny a za všechno přede všemi, a já víc než ti druzí. -“

PhDr. Vladimír Panoušek

Příběhy českých gotických madon

Ještě do poloviny ledna je možné ve výstavních prostorách v budově teoretických ústavů Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v Šimkově ulici 870 shlédnout unikátní výstavu fotografií Jana Smita s poetickým názvem „Příběhy českých gotických madon“. I když dvě desítky vystavených fotografií představují jen výběr z dokumentárního souboru vytvořeného autorem, podávají nevšední obraz duchovní stránky života a estetického cítění obyvatel českých zemí ve 14. a 15. století. Jak již vyplývá z názvu výstavy, jsou fotografie doprovázeny stručnými popisky, v nichž nás autor informuje o době a místě vzniku resp. „přiběžích“ jednotlivých Madon. Jako ukázkou uvádíme některé z těchto „přiběžů“:

Madona březnická - Je nejstarší v Čechách, nepochybně východní proveniencí. Biskup Jan z Dražic ji r. 1333 věnoval klášteru v Roudnici. Nápis na obraze praví: „Černá jsem, ale krásná, dcery jeruzalémské“. Originál se ztratil ve víru válek a tak r. 1396 král Václav IV. nechává malovat kopii.

Madona roudnická - Dílo vzešlo z dílny největšího malíře gotiky Mistra třeboňského oltáře kolem r. 1380. Zde se objevuje české pojetí Madony. Deska byla často kopírována pro jiné kláštery a kostely (např. pro biskupa vratislavského).

Madona Aracoeli - Je kopií díla Mistra třeboňského oltáře (kolem r. 1380). Kopii přivezl do Čech Karel IV. z Říma. Tato deska patří k vrcholům evropské malby vůbec.

Palladium země České - Pochází ze Staré Boleslavi z doby kolem r. 1380. Snad zdobilo mytický hrob sv. Václava. V době husitských válek se dílo ztratilo, až v 16. stol. je nalezl sedlák při orbě (Panna Maria Vyoraná) a byla mu projevována mimořádná úcta. V době třicetileté války uloupili dílo Sasové a na potupu katolíkům je vystavili na pranýři na Staroměstském náměstí. Pražané je za ohromnou cenu vykoupili a na místě potupy vystavili sloup se sochou Immaculaty, stržený v r. 1918. Palladium je opředené pověstí, že je z pohanské modly dali odlít svatí Cyril a Metoděj a věnovali je sv. Ludmile. Od ní přijal Palladium sv. Václav. Putoval k němu prý i sv. Jan Nepomucký.

Memoriální obraz pražských univerzitních studentů - Němečtí studenti, kteří po vydání Dekretu kutnohorského r. 1409 odešli z Prahy do Lipska, vzali s sebou tento obraz, který je dodnes chován na lipské univerzitě. Jde o část diptychu a představuje sv. Dominika, patrona teologů, a sv. Máří Magdalenu, patronku lékařů. Deska dokládá nejvyšší uměleckou úroveň pražského malířství doby Václava IV. v podání barev a linií.

Redakce

Mýtus i pro 21. století

Když jsem si přečetl nejposlednější fotografickou a textovou reportáž Jana Smita - tentokrát z Korintu, z míst, kde podle Homéra měl žít Sisyfos (uvádíme na s. 22-23), zaujala mne zvláště autorova věta, v níž hodnotí mytickou postavu Sisyfa: „Jeho velikost spočívá v poznání beznadějné situace a stává se tak symbolem života.“ Připomněla mi ta věta jedno zamýšlení Alberta Camuse (1913-1960), ale také jednu z krásných povídek Miroslava Hanuše (1907-1995).

V eseji *Mythus* o Sisyfovi říká Albert Camus, že právě v těch okamžicích, kdy se vždy vrací na úpatí, aby znovu začal svoji namáhavou práci, ho Sisyfos zajímá. „Vidím jej, sestupuje zase, krokem těžkým, ale pevným k muce, jejíhož konce nepozná. Tato chvíle, která se podobá dýchání a která se opakuje se stejnou jistotou jako jeho neštěstí, tato chvíle je chvílí vědomí. V každém z těch okamžiků, kdy opouští vrcholek a noří se pomalu do doupěte bohů, povznášá se nad svůj osud. Stává se silnějším nad svůj balvan.“

Na jiném místě se Albert Camus zamýšlí nad momentem, kdy bylo Sisyfovi umožněno navštívit krátce zemi a on odepřel

vrátit se do podsvětí: „Pokud obrazy země vězí ještě příliš v paměti, v době, kdy volání štěstí je ještě příliš dotěrné, stává se, že se v lidském srdci zvedá smutek: to je vítězství balvanu, to je sám balvan. Těžko je nésti tak velkou úzkost. Jsou to naše gethsemanské noci. Drtivé pravdy hynou však tím, že byly poznány. Tak Oidipos je nejprve poslušen osudu, aniž to ví. V okamžiku, kdy ví, začíná jeho tragédie. Avšak v témže okamžiku, slepý a pln beznaděje, poznává, že to, co ho jediné poutá k životu, je svěží ruka mladé dívky. Tehdy zazní úžasný výrok: »Přes tak velké zkoušky vede mne můj pokročilý věk a velikost mého ducha k soudu, že vše je dobré«. Sofoklův Oidipos, stejně jako Dostojevského Kirilov, vyslovuje formuli absurdního vítězství.“

Oidipův výrok „Soudím, že vše je dobré,“ označuje Albert Camus za posvátný. „Štěstí a absurdnost jsou děti téže země. Nelze je od sebe oddělit.“

PhDr. Vladimír Panoušek

(Citováno podle: Camus, A. *Mythus o Sisyfovi*. přel. Jaroslav Janík. *Listy*. Čtvrtletník pro umění a filosofii. 1947, roč. 1, č. 3, s. 451-453.)

Už bylo dávno po ranní vizitě, sestra roznesla hrnečky s mlékem a pacientky odpočívaly odevzdaně v suggestivní bělosti nemocničního pokoje. Nemluvily. Jen chvílemi některá povzdechla, snad z bolesti, snad ze stesku.

Klaply dveře a všechny oči se k nim obrátily. Doktor Dvořák pokývl hlavou, usmál se na távavé pohledy a posadil se u lůžka babičky Matouškové. Ostatní ženy si začaly šeptat, aby naznačily, že nechtějí naslouchat rozhovoru.

„Tak vás, babičko, musíme poslat domů. Máme tu málo místa, lidé nám leží na chodbách a nemůžeme s vámi nic dělat.“

Stará paní mlčí. Pohybuje rty, jako by si opakovala smysl slov, pak několikrát pokývne hlavou a po tvářích jí stékají slzy. Nic se nezmění v jejím vráscitém obličejí, jen otevřené oči pláčí. Doktor je ještě mlád, děsí se své bezmocnosti a tiskne jí mlčky ruku.

„Proč mě nechcete řezat, pane doktore?“

„Nemůžeme, babičko. Už je pozdě. Nevydržela byste to, umřela byste nám pod nožem.“

„Ale já se nebojím umřít. Už jsem vám to řekla. Jen těch nocí se bojím. Vy přece víte, co na mě čeká? Prosím vás, jděte k panu primářovi a povězte mu ...“

„Babičko, to my jen když doufáme, že můžeme pomoci, a vy máte slabé srdce.“

Už mu neodpovídá, ví, že by to bylo marné, jen přikyvuje a dívá se na bílou stěnu.

„Přijedou si pro vás, vidíte? Odpoledne můžeme po někom vzkázat -“

„Ne, ne, pane doktore, prosím vás. Dojdu pomalu sama, mají mnoho práce teď o senách. Však já nezaobloudím, není to daleko, odpočinu si v lese.“

*

„To se taky naběháš, vid', hochu,“ povídá babička ovčákovi, který nedaleko dvora na lesní mýtině pase ovce. Sedne si do přtkopu silnice a dívá se laskavě po chumlu kadeřavých hřbetů, směje se bečení zarputilého berana a má radost z černobílých jehňátek.

„Teď jo. A jak se vám vede? Vypra-

voval vás Francek, že jste celé noci prokřičela.“

„Nespali se mnou hodně často, já vím. Ale teď už bude pokoj,“ usmívá se babička.

„Tak, tak,“ přisvědčuje ovčák a pak

Povídka
RŮŽENEC POD MĚSÍCEM
MIROSLAV HANUŠ

se rozběhne k lesu za dupajícím stádem.

„S Pánem Bohem, Vojtíšku!“ volá za ním babička, ale ovčák ji neslyší. Rozkřikuje se asi na berana:

„Ty potvoro černá!“

Silnice klesá, po obou stranách je les. Sluníčko se někde za ním dotýká země a tak je tady stín a boží pokoj. Kapradiny u studánky rozvírají nehybně chladivou zeleň a jehličí borovic leží tiše na potemnělé modři nebes. Nedaleko rozcestí na okraji lesa posadila se babička do mechu. Už od včerejšího dopoledne věděla, že právě tady bude čekat. Je smířená a vyrovnaná, nic ji netísí, tak lehko už jí nebylo dávno. Vdechuje vůni dobré země, utrhne si s trsu borůvčí jednu bobulku a rozmačká ji dásněmi. To je chuť domova a mládí. Do houstnoucího šera svítí z mechu chomáč zlatých lišek. Po silnici dorachotil poslední vůz, tak to jsou našší, vezou seno z Hrachovky, slyšela Franckův zvučný hlas. Chtělo se jí vstát a utíkat za nimi, ale to bylo jen pokušení. Teď už nepůjde asi nikdo.

Babička se opřela o první smrk a zpod jeho větví se zahleděla do kraje. Nad vesničkou se vznášejí bílé a šedé sloupy dýmu, vánek přináší z luk vůni sena, tamhle je naše žito, jak se mělce vlní, všude je tu plno zelených žit a pak u vsi veliká louka. Babička se usmívá, vidí, že život byl dobrý, a ví, že smrt bude také dobrá. Vzpomínky k ní přicházejí tiše, jen ji ovanou svými křídly a zase už je tu jiná, babička je vítá s radostí a loučí se s nimi bez zármutku, i nebožtík muž je jí nějak blízko a pak už vidí všech svých osm dětí. Zanedlouho se všichni sejdou. Zdravé syny a dcery odnosi-la ve svém životě, Bůh ví, že je má

všechny ráda, ale teď už je skoro tma, pojd', Bětuško, pojd'!

Rozvázala si uzlíček, vyhledala růženec a dala se na cestu. Žádná pochybnost nerušila její soustředění, tiskla korálky mezi prsty a šla pokorně v prachu silnice. Před vesnicí odbočila na luční pěšinku. Nedaleko na dně mělkého úvalu je malý rybníček s čistou vodou, děti se v něm špláchají, když je horko, a v noci sem nikdo nepřijde. Posadila se na břehu a modlila se dál. Srpeček měsíce se chvěl na hladině a ustrnul na nebi. Chvílemi zakrákala žába. Až potom se babička trochu polekala. Za zády zašustila tráva, ozvalo se zavrčení, ale vždyť to je náš Barýček, pojd' sem, tys mě poznal, vid'? Zase rozvázala uzlíček a dala psovi housku od snídaně, a zatím co kousal, zabořila mu prsty do huňatého hřbetu a položila si tvář k jeho hlavě. Chvíli tak tiše seděli.

„Tak, Barýčku, teď už jdi domů hlídat, jdi!“

Pes poslechl a odhopkoval do tmy. Babička ještě jednou políbila křížek růžence, složila sváteční šátek, svlékla si kabát a sukni a pečlivě je urovnala vedle uzlíku. Na hlavu si uvázala jiný šátek, všední, ten, který nosívala v nemocnici. Pak si omotala ruce růžencem, sestoupila k vodě a poklekla na břehu. Vlahá voda jí omývala bosé nohy. To nebyla modlitba. To bylo patření do laskavých božích očí, patření beze slov, tiché loučení a přívál naděje. Když vkročila do vody a nohy se jí zabořily do teplého bahna, zachvěl jejím starým tělem chlad. Ale šla dál, přidržovala si sukni mezi koleny, vdechla ještě vůni sena, dala sbohem měsíci a naposled políbila křížek růžence. Když se ukládala k odpočinku, tiskla křečovitě sepnaté ruce k prsům.

Za chvíli už zase měsíc tkvěl na nebi, chvěl se na hladině, osvobozená duše stoupala po mostě jeho paprsků. V Matouškově chalupě zavyl pes. To asi Barýček, pomyslila si babička a ohlédla se s výše na svůj domov a na ten uzlíček, který zítra ráno někdo najde.

(Ze sbírky povídek Miroslava Hanuše „Slyším tvou krásu“. Sběrka vyšla v r. 1941.)

Zimní odpoledne v podhůří Krkonoš / Foto Mgr. Markéta Panoušková

KRÁLOVÉHRADECKÉ EVERGREENY

Dva litry denně

K profesorce Rozsivalové přišel starý, zcela vysušený nemocný. „Tak takhle to nejde! Musíte více pít, alespoň dva litry denně,“ znělo dobře míněné lékařské doporučení. „To nemohu,“ namítl však pacient. „Já piju jen slivovici a dva litry denně nezmůžu.“

Porod, to je něco jiného

Dr. Rozsivalová a dr. Dlabalová jezdily kdysi ordinovat do Nové Paky. Zpět do Hradce Králové je vozila sanitka. Stalo se jednou v zimě, že přes silnici ležel vyvrácený mohutný smrk. Dělníci chodili kolem, okukovali smrk, ale víc nic. „To takhle, Hanko, nejde,“ prohlásila dr. Rozsivalová ke své kolegyni. „Doma máme děti, nemůžeme tady čekat do večera. Budu dělat těhotnou.“ Lehla si na lehátko, pod kabát si dala polštářek a začala sténat. Dr. Dlabalová vyskočila ze sanitky a vzrušeným hlasem volala: „Chlapi, dělejte! Jedeme s porodem!“ To zabralo. Dělníci nahlédli do sanitky na sténající rodičku a za deset minut byla cesta průjezdná.

Šikovná sestra

Není nad to, mít v ambulanci dobrou, šikovnou sestru. Dr. Rozsivalová byla jednou odpoledne už velmi unavená a svěřila se s tím sestře. Ta chvíli zauvažovala a pak rázně vstoupila

do čekárny s jednoznačným příkazem: „Jděte všichni domů. Dnes se už ordinovat nebude. Paní doktorka je unavená, už se jí pletou recepty.“

Známost

Dr. Rozsivalová chodila svého času jako kožní lékařka ordinovat do hradecké věznice. Po pár letech, když už se této povinnosti dávno zbavila, vstoupila na klinice do naplněné čekárny. A tu povstal jeden z pacientů: „Ale paní doktorko, dobrý den. My se přece známe z věznice, tam jsme se stýkali!“

Namazat a „namazat“

Ze zemědělské školy v Kostelci nad Orlicí docházelo do ordinace několik hochů ve věku kolem patnácti let s akne vulgaris. Dr. Rozsivalová jim předepisovala na zevní mazání jednoprocenní salicylový líh. Asi po šesti týdnech přišel do ambulance vychovatel chlapců se žádostí o pomoc: „Paní doktorko, nevím co se děje, ale hoši, kteří navštěvují vaši ordinaci, jsou čas od času opilí. Žádný alkohol jsme ale u nich nenašli.“ Nebylo nesnadné přijít záhadě na kloub. Dr. Rozsivalová vychovateli doporučila, aby lékovky s lihem hochům odebral a akne jim mazal sám. Od té chvíle, co byl salicylový líh mazán jen zevně, případy vnitřního „namazání“ přestaly.

Vyprávění prof. MUDr. Věry Rozsivalové, DrSc., z její padesátileté praxe zachytil L.Ch

Jako se rodí listí, tak podobně se rodí lidé:
listí - to sráží vítr - však nové vyráží zase
v lesích rostoucích bujně, když jeho doba se blíží,
podobně lidský rod - ten vzniká a jiný zas mizí.

Těmito verši začíná Homér své vyprávění o Glaukovi, synovi Sýsyfa, zakladateli a králi Efyry, později zvané Korinthos. Byl to muž proslulý důmyslem, úskočností, nejlstivější z lidí. Bez zábrán svedl dceru svého přítele arcizloděje Autolyka a z tohoto spojení vzešel Odysseus. Město pak podle pověsti osídlili lidé zrození z hub.

Do Starého Korintu přicházíme po staré antické cestě, vedoucí z přístavu Lechaion. Míjíme Apollonův chrám (foto 1) na starobylé Agoře, který se mnohem později stal předlohou pro chrám Pallas Athény na Akropoli. Lechaionská cesta je obklopena obchody, chrámy (Oktaviin chrám - foto 2), římskou bazilikou (foto 3), až přicházíme k nejpozoruhodnějšímu monumentu té doby, Peirénině fontáně (foto 4). Je dílem stavitele Heroda Atticuse z 2. stol. př. Kr. Pro vodu se z centrálního dvora vcházelo jedním ze šesti otvorů, obložených mramorem, k bazénům. Mýtus vypráví, že pramen vytryskl ze skály pod úderu kopyt Pegase, kterého zkrotil Sýsýfův vnuk Bellorofóntes. Proto Korintané Pegase uctívali a byl ve znaku města.

Druhý pramen Glauké (foto 5) si vymámil Sýsýfos na říčním bohu Ásópovi, kterému vyzradil, kam Zeus unesl jeho dceru. Zeus za proradnost rozhněván poslal na Sýsýfa Thanata (Smrt). Lstí se podařilo Sýsýfovi Thanata přemoci - svázat mu ruce - takže lidé přestali umírat. Teprve Arés Thanata osvobodil a na příkaz Dia dopravil Sýsýfa do podsvětí. Opět ale zvítězila Sýsýfova prohnanost - lstivým lichocením přemluvil vládkyni podsvětí Persefonu, aby jej propustila, že se za tři dny vrátí. Slib však nedodržel a Hermés jej vrátil do podsvětí, kde jej stihl krutý trest: valit proslulý balvan na kopec, který na vázových kresbách byl identifikován jako Akrokorinth. Sýsýfos zemřel ve vysokém věku, zesláblý neutuchajícím zápasem o život. Jeho velikost spočívá v poznání beznadějné situace a stává se

tak symbolem života. Krutý trest je pak pro nás obrazem marného úsilí svalit ze sebe úděl všech smrtelníků.

Tolik vypráví mýty. Korinth byl osídlen již v neolitické době, následovalo období mykénské a největší rozkvět nastal v 7. a 6. stol. př. Kr. Vládli zde tyrani Bacchiadové, Kypsélidové, nejmocnější Perianderové. Do historie se svou vládou zapsal Perianandros (625-585 př. Kr.) - tragická, osudem pronásledovaná postava. Omezil otroctví, podporoval obchod a jako první chtěl prokopat Isthmos a spojit Saronský záliv s Korinthským mo-

řem. To byl ale nadlidský úkol, vystavěl tedy diolkos - kamenné koleje, po kterých byly lodě přes šíji přetahovány. Město mělo asi 30.000 obyvatel, byly založeny kolonie Syrakusy, Kerkyra atp. Pro své bohatství město trpělo válkami, až bylo zcela zničeno Římany. Teprve César ho vystavěl znovu. Ve středu Agory se zvedá bema - podium, odkud Římané oslovova-

li lid, sv. Pavel založil křesťanskou obec a v r. 52 po Kr. zde kázal. Na paměť toho je zde vytesán symbol křesťanství (foto 6). Císař Nero zde vystoupil r. 67 po Kr. jako umělec, i on se zabýval myšlenkou prokopat Isthmickou šíji, zabránila mu v tom však válka s Galy.

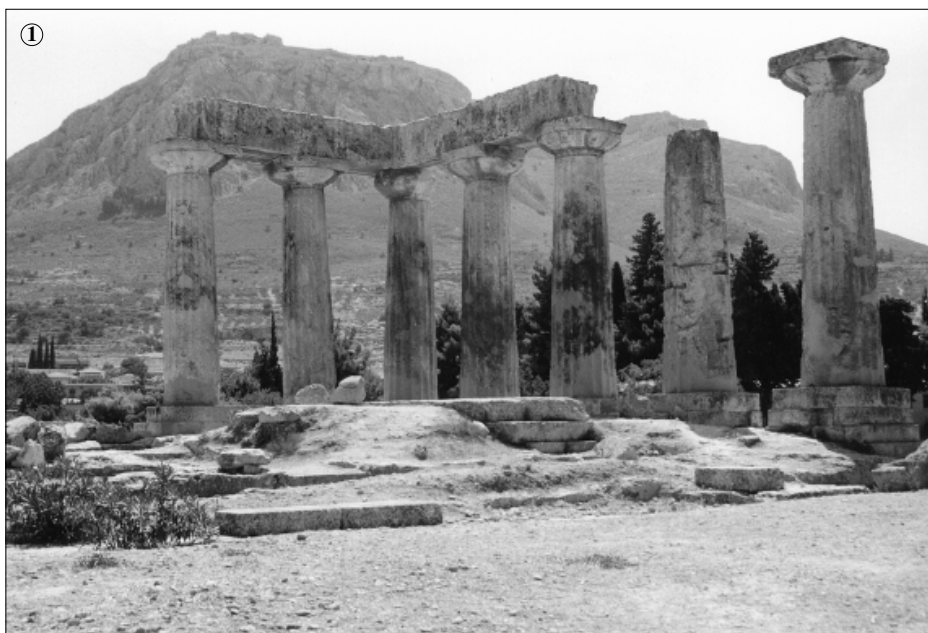
Poslední naše cesta vedla na Akrokorinth, odkud lze dohlédnout na Athény a peloponéské hory. Je obehnán byzantskými, benátskými, tureckými a nakonec křížáckými hradbami. Nejstarší antickou památkou jsou trosky chrámu zasvěceného Afroditě (foto 7), který podle mytologie založila kouzelnice Medeia. Chrámové kněžky, jako službu Afroditě, oblažovaly přichozí muže svou krásou a něžností. Výstup do těchto míst je poměrně namáhavý, a tak není jisté, jestli návštěvníci pouze neodpočívali. Pro jistotu je nad ruinami pravoslavná kaplička i s mnichem, kdyby snad náhodou někdo... něco...

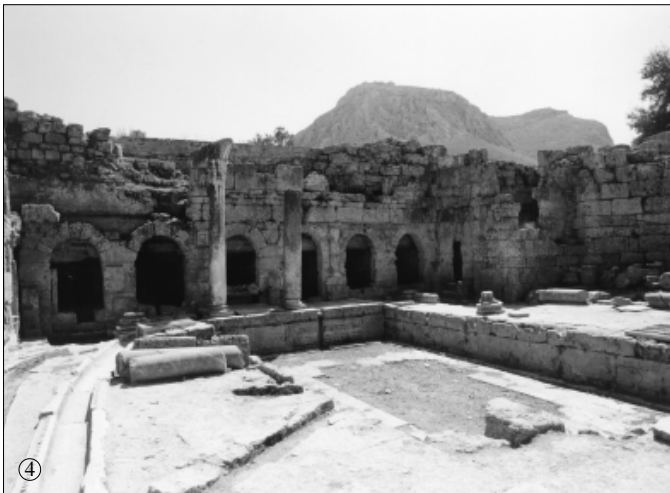
Tím naše expedice Korinth byla ukončena, znovu vzpomínáme na lišáka Sýsýfa a jeho marné úsilí zbavit se svého údělu. Odpovědí na jeho beznadějné úsilí nám může být opět Homérův verš, kterým jsme vyprávění začali:

„...lidský rod - ten vzniká a jiný zas mizí!“

J. S.

ZEMĚ LIDÍ objektivem JANA SMITA

DOCENT JAN BEDRNA ČESTNÝM ČLEMEM ČESKÉ CHIRURGICKÉ SPOLEČNOSTI

Doc. MUDr. Jan Bedrna, CSc., bývalý přednosta Chirurgické kliniky, byl jmenován čestným členem České chirurgické společnosti. Diplom mu byl slavnostně předán dne 6. září 2001 na 31. společném kongresu českých a slovenských chirurgů, který se konal v Brně. Blahopřejeme panu docentovi Janu Bedrnovi k tomuto významnému ocenění jeho práce.

PROFESORKA JIŘINA MARTÍNKOVÁ ČESTNOU ČLEMKOU SLOVENSKÉ ODBORNÉ SPOLEČNOSTI

Prof. MUDr. Jiřina Martínková, CSc., přednostka Ústavu klinické farmakologie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze, byla jmenována čestnou členkou Společnosti klinické farmakologie Slovenské lékařské společnosti. Paní profesorce Jiřině Martínkové upřímně blahopřejeme.

PROFESOR PAVEL ROZSÍVAL OPĚT ZVOLEN PŘEDSEDOU ČESKÉ OFTALMOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., přednosta Oční kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, byl na 9. výročním sjezdu České oftalmologické společnosti, který se konal 5.-7. října v Brně, opět zvolen na období čtyř let předsedou společnosti. Panu profesorovi Pavlu Rozsivalovi k tomuto významnému projevu uznání jeho vědeckých a lékařských zásluh srdečně blahopřejeme.

VANÝSKOVA CENA UDĚLENA DOKTORCE NADĚ JIRÁSKOVÉ

MUDr. Naďa Jirásková, Ph.D., odborná asistentka Oční kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, obdržela za knihu „Neurooftalmologie - minimum pro praxi“ (Praha : Triton, 2001) Cenu prof. MUDr. J. Vanýska, DrSc., za rok 2001. Tato cena je udělována za nejlepší publikaci v kategorii mladých lékařů. Paní doktorce Nadě Jiráskové k udělení ceny upřímně blahopřejeme.

NOVÁ KNIHA Z ODDĚLENÍ NUKLEÁRNÍ MEDICÍNY

V měsíci září t. r. vyšla ve vydavatelství Agentura Pankrác s. r. o. dvojjazyčná (angl., čes.) monografie autorů **MUDr. Ing. Jaroslava Viždi** a **MUDr. Elen Urbanové** „Atlas of Gallium Scintigraphy - Atlas galiové scintigrafie“. Panu doktorovi Jaroslavu Viždovi, primáři Oddělení nukleární medicíny FN, a jeho zástupkyni paní doktorce Elen Urbanové k vydání knihy upřímně blahopřejeme.

ZLATÁ MEDAILE VLA JEP UDĚLENA FAKULTNÍ NEMOCNICI

Při příležitosti 50. výročí založení Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové byla Fakultní nemocnici Hradec Králové za dlouholetou dobrou spolupráci udělena zlatá pamětní medaile VLA JEP.

Když před nějakým časem informoval ředitel Fakultní nemocnice docent Leoš Heger jednu paní redaktorku Českého rozhlasu o existenci našeho časopisu SCAN, řekl asi toto: „Je to informační

DÍKY ZA „PLATFORMU“

bulletin a zároveň i platforma tvůrčí činnosti našich pracovníků.“ Trochu se u toho tenkrát usmíval a když jsem ho později ujistil, že jsem si ta jeho slova pečlivě zapamatoval, smál se hodně. Ale myslím si, že lépe to tenkrát říci nemohl, neboť skutečně jsme se za těch jedenáct let, co časopis vychází, mohli na jeho stránkách setkat s řadou ojedinělých literárních děl, která by možná jinak vůbec nespátřila světlo světa. Víím, že vedle profesního díla našich autorů představují tyto články jen drobečky na bohatě prostřeném tabuli, ale jako čtenáři jsme za ně vděční. Ony ty drobečky dokládají, že u tabule sedí lidé. A tak bych chtěl našim autorům poděkovat, že se nebránili otevřít se druhým lidem i ve svém cítění a vlastním pohledu na svět. Zároveň děkuji vedení Fakultní nemocnice za porozumění a financování té „platformy“ naší seberealizace.

Nemohu dost dobře posoudit, do jaké míry se nám dařilo naplnit i náš druhý úkol - přinášet informace o dění ve Fakultní nemocnici a na Lékařské fakultě UK. Pokud SCAN i v tomto směru zaujal čtenáře, patří za to poděkování zejména pracovníkům Odboru investic FN, kteří naše čtenáře pravidelně informují o výstavbě ve Fakultní nemocnici, dále pracovníkům Odboru personálních vztahů FN, kteří trvale spolupracují s redakcí a na něž se co chvíli obracíme s žádostí o radu nebo pomoc, a pracovníkům Reprocentra. Poděkovat chci také pracovnícům sekretariátu ředitele, které se starají o to, aby se časopis včas dostal ke čtenářům.

Děkuji všem členům redakční rady a zvláště pak panu profesorovi Ladislavu Chrobákovi a nakladateli Miroslavu Všetečkovi, kteří věnují časopisu nespočet hodin svého času. Děkuji také našim čtenářům, bez nichž by časopis neměl smysl. Těším se, že i v novém roce 2002 bude SCAN nedílnou součástí života ve Fakultní nemocnici a na Lékařské fakultě UK.

PhDr. Vladimír Panoušek

scan

Redakční rada: doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc., doc. PhDr. František Dohnal, CSc., MUDr. Ivan Drašner, doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc., Ing. Rudolf Horák, prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Ing. Eva Kvapilová, PhDr. Vladimír Panoušek, Jaroslava Pečenková, Mgr. Libuše Plášilová, prof. RNDr. Vladimír Srb, DrSc., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., Miroslav Všetečka.
Redakce: Fakultní nemocnice, 500 05 Hradec Králové, tel. 049/5832222 (tel. ve FN 2222)